

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 22. aprila.

Na Velikonočni ponedeljek je gosp. Ljuba Davidović govoril v Zagrebu. Zbral radičevci in zajedničarji so mu ploskali iz radosti, da vidijo predsednika demokratskega kluba govoriti kot svojega zaveznika proti demokraciji in gosp. Davidović, ki nikoli ni hotel priti v Zagreb, da govori za demokrate in da manifestira na vročih zagrebških tleh edinstvo in solidarnost jugoslovenske demokracije, je sedaj ves srečen ter se zahvaljuje. To je »ovako lepo razumio našu idejo«. Katera ideja je to? »Da dogovorimo in sporazumno rešavamo vse pogoje naše domovine.« To je gotovo lepa beseda, le da se pretvarja v očeh vsakega treznega človeka v frazo, nič manj lepo, kakor že zapišemo kot pravilo proti socialni bedi in kot sredstvo v socialnem boju svetopisemski lek: »Ljubite se med seboj.« To je dobro in je lepo. Toda življenje na tako enostavne medicine ne reagira in tudi politika si z njimi ne more pomagati.

Beseda o sporazumu je v tej frazeriji vsebinski prazniti. Za tolikrat bila izgovorjena, da je skrajni čas za njeno odstranitev z dnevnega reda. Noben pameten človek v Jugoslaviji sveda ne more biti protivnik ideje, da skušamo vsa naša notranja vprašanja urediti preko trezne diskusije in brez bojnih odločitev. Z gosp. Davidovičem smo bili vsi demokrati od nekdanj edini v tem, ali z njim vred smo bili tudi mnenja, da so gotove stvari, ki stoje izven vsake diskusije. Prva med njimi je naše narodno in državno edinstvo. Ustredi Hrvatoma na polju samouprave do skrajnih granic, potem dekoncentracije državne uprave prenesi večino administrativnih odločitev v Zagreb, Ljubljano, skrbno se ogibati vsega, kar bi žalilo plemenski hudi enega ali drugega dela našega naroda kar najstrožje varovati načelo enakopravnosti zlasti na gospodarskem polju, — to so zahteve, glede katerih je mogoča popolna solidarnost Svetozarja Pribičevića in Stjepana Radića, dr. Korošca in Gregorja Jerjava. Toda popreje je potrebna solidarnost v glavnem vprašanju: na kateri osnovi se naj vrši dogovarjanje in sporazumevanje? Mi odgovorjamo: na temelju historičnega fakta, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, Radić in njegovi pa pravilo, da se mora dogovor in sporazum prileti z razpravo, ali naj tvorijo Hrvati in Srbi posebni suvereni državni, ki naj eventualno med seboj sklene posebene pogodbe in izhajajo s predpostavke, da narodna edinstva ni. Tu je bistvena razlika v pogledih, preko katere nam ne pomore nobena fraza, nobeno zapiranje oči.

Gosp. Davidović niti z nallpšo besedo ne premosti prepačo med »Veliko Jugoslavijo«, ki jo on oznanja ter židovito hrvatsko republiko, ki jo hoče gosp. Radić. Zaman je ves trud. Neustano strelja Radić z Dunaja z najtežjimi topovi proti obstoju naše države in vsak dan znova demantira vse lepe besede gosp. Davidovića. In medtem, ko si gosp. Davidović utvarja, da vrši nalogo nekakega posrednika, je Radićev glavni politični cilj, razbiti vse »srednje« elemente ter zvesti njihova mesta. Danes hvalijo Radića in federalisti gosp. Davidovića, toda ne radi njegovih dobrih namenov, temveč ker vidijo v njem moža, ki se je pričel umikati s svoje trdne načelne pozicije. Taktika Davidovićevega kluba se zdi federalistom znak slabosti ideje edinstva. Zato ploskajo gosp. Davidoviću tudi če govori o »Jugoslaviji in se izreka proti Veliki Hrvatski. In znova se potrjuje staro pravilo, da tudi v politiki ne pridobijo uspehov z umikanjem načel, ampak s tem, da se zanje neizprosno borijo in da s svojim bojem prileti nasprotnika k treznejšemu mišljenju. Sentimentalnost se že nikoli ni izplačala in Radićev rušenje naprov onozeljalnega bloka je novo potrdilo te stare politične izkušnje.

Opozicijski blok je bil močan, dokler ni prišel v odvisnost od Radića. Do takrat so tudi prečanski demokrati šli z njim, in njegova zmaga nad homogeno vlado je bila gotova brez kompromitacijske odvisnosti od g. Radića. Konceptija z. Pribičevića je bila, da morajo radičevci priti v narodno skupščino brez pogojno brez koncesij in ne kot arbitri, ne kot rusificirane vlade, ne kot diktatorji, ki izsiljujejo državo. Priti morajo, kakor vsi drugi narodni poslanci. G. Davidović je to linijo zapustil v odločilnem trenutku, ki je bil pomemben za vso nadaljno politiko HRSS. Dal se je vjeti v zanko sporazumne fraze od tistih, ki jim začenja »sporazum« se le s kapitulacijo

Politični položaj

POSVETOVANJA IN UGIBANJA V BEOGRADU. — NADALJNE KONZULTACIJE KRALJA.

Beograd, 22. aprila. p. V parlamentu je bilo danes nekoliko živahnije. Mnogo poslancev je prislo v Beograd, da se informirajo o političnem položaju. Poslanci so večinoma že zvečer zopet se vrnili na svoje domove. Položaj je stacionaren. Prihod kralja, ki ga pričakujejo v sredo zvečer, bo morda prinesel nove dogodke. Govori se, da bo vladar že v četrtek nadaljeval konzultacije s šefi posameznih parlamentarnih skupin. Vendar ni verjetno, da bi pred pravoslavno Veliko nočjo prišlo do odločitve. Splošno mišljenje je, da se bo razplet krize izvršil okrog 1. maja.

Voditelji klubov so vsi v Beogradu. Predsednik Samost. dem. kluba dr. Lukinčić je imel popoldne daljšo konferenco s Svetozarom Pribičevićem. Te konference se je udeležil tudi minister Grisogono, ki se je čez praznike mudil v Šumadiji ter se zlasti udeležil politične konference v Kragujevcu. Dr. Grisogono je mogel sporočiti, da se Šumadija prav razveseljuje odziva akciji samostojnih njih demokratov.

Dopoldne sta prislo v Beograd tudi Ljuba Davidović in dr. A. Korošec, ki sta potem imela sestanek, na katerem sta konferirala o nadaljni taktiki opozicijskega bloka.

Danes se mnogo razpravlja o neuspehu g. Davidovića v Subotici in o njegovem zagrebškem zboru, ki je bil razveseljiv samo za separatiste. Med tem

ko g. Davidović poskuša v prečanskih krajih brezuspešno ofenzivo proti jednoltni demokratski fronti, se vedno bolj kaže odpor proti njegovi taktiki tudi v šumadijskih krajih. Naravno je, da opozicijski blok razglaš zagrebško zborovanje za »velik uspeh«, subotški fiasko pa za intrigo vlade, ki je iz Beograda poslala Srnaovce razbijati Davidovićevo zborovanje. Opozicija namerava vložiti proti temu oster protest pri ministru notranjih zadev. Z uradne strani se zatrjuje, da so ti očitki popolnoma neosnovani in le iznenašeni radi tega, da se pokrije neuspeh prireditve.

Z velikim pompom pripravljajo radijali svoj zbor v Bjelini v Bosni, ki se bo vršil prihodnji tork ni na katerem nastopi kot glavni govornik Nikola Pašić.

Prihodnje dni prispe v Beograd tudi dr. Spaho, ki je imel v Bosni več konferenc s svojimi pristaši. Na teh konferencah so bili vrlo jaki svarilni glasovi pred zaveznilstvom z Radićem, ki se pripravljajo, da pri volitvah napade tudi Spahovec. Strah pred Radićem je pri Spahoveh in klerikalcih vrlo velik.

Beograd, 22. aprila. r. Iz Davidovićevega kluba je izstopil poslanec ohridskega okraja Rista Nastović. Posl. Nastović izjavlja v pismu, naslovljenem na predsednika Davidovića, da izstopa iz kluba na splošno zahtevo svojih volilcev.

Radić bo izročen sodišču?

SKLEP MINISTRskega SVETA. — MADŽARSKI SLAVOSPEV JUNAČU »HRVATSKE NEODVISNOSTI«. — VLADA IN FRANCOSKORUMUNSKA POGODBA.

Beograd, 22. aprila. p. Nocoj od 18. do 21. se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so se razpravljala razna aktualna vprašanja zunanje in notranje politike. Minister Ninčić je poročal o pogajanjih med Francijo in Rumunijo glede obrambne zveze proti Rusiji. V kolikor bi se pri tem računalo na naše sodelovanje, je treba konstatirati, da Jugoslavija nikakor ne more prevzeti obveznosti, ki bi jo gnale v povsem nepotrebne in pri celokupnem narodu nepopularne konflikte.

Glede razprave o notranjem položaju so ministri se po seji izjavljali zelo rezervirano. Vendar se je razneslo, da je vlada sklepala o važnih zadevah. Z ozirom na dejstvo, da Stjepan Radić nadaljuje svojo brezobzirno kampanjo proti naši državi in da so njegove za-

nje izjave povsem veleizdajniškega značaja, je vlada, kakor se čuje, sklenila storiti proti njemu energične korake ter se bo pričelo proti Radiću sodnijsko postopanje radi zločinov proti državi.

Budimpešta, 22. aprila. r. Glasilo madžarskih fašistov »A Nap« objavlja članek o Stjepanu Radiću, katerega slavi kot politika, ki je že pri prvotratu bil nepomirljiv nasprotnik vseh Srbov in tistih Hrvatov, ki so bili sovražniki avstro-ogrške monarhije. Radić sedaj nadaljuje svoje delo za ujediničenje Hrvatov in vodi borbo proti imperijalističnim ciljem Srbov, ki ogrožajo tudi bodočnost države sv. Stefana. Madžarski narod s simpatijami spremlja njegovo akcijo, uverjen, da bo uspešna.

Naše razmerje do Francije

VLADA SMATRA FORMALNO ZVEZNO POGODBO ZA NEPOTREBNO. — ODBRŽATI HOČE ENAKO PRISRČNE ODNOSAJE S FRANCIO IN ANGLIJO.

Beograd, 22. aprila. r. Današnje beograjske »Novosti« pišejo: Nekateri inozemski listi so objavili vesti, da namerava Jugoslavija skleniti s Francijo prijateljski dogovor, sličen onemu, kakor ga je sklenila Francoska s Češkoslovaško. Ta dogovor naj bi se zaključil povodom službenega poseta naše kraljevske dvojice v Parizu. Te vesti za sedaj še niso uradno demantirane, vendar je bilo novinarjem izjavljeno, da ni verjeti v možnost tega dogovora. Dogovor ne bo sklenjen, ker ne odgovarja današnjim interesom naše države. Povodom kraljevega prihoda v Pariz se bodo pretresala važna vprašanja zunanje politike, ki so baš sedaj na dnevnem redu. V ostalem sta si obe državi na podlagi mirovne pogodbe dobri in iskreni zavezniki. Naše razmerje do Francije ni kaljeno, ter zato ni po-

voda, da bi se sklepal nov dogovor, ki bi vzbujal le mnogo zavisti.

Razlog, radi katerega se te vesti uradno ne demantirajo, leži v mednarodni kurtoaziji in stremi za tem, da se značaj kraljevega poseta v Parizu ne prejeličari z uradnim demantiranjem. Jugoslavija se nahaša s Francijo enako kakor z Anglijo v najtesnejših prijateljskih stikih in ne obstoji nobena potreba pismenega dogovora med Francijo in Jugoslavijo, ker Jugoslavija ne želi s pismenimi dogovori nikogar izzivati. To vprašanje je bilo na dnevnem redu le za časa posvetovanj Male antante v Beogradu in o bile tudi takrat lansirane v javnost vesti o dogovoru med Francijo in Jugoslavijo. A že takrat so izjavili naši uradni krogi, da takega dogovora ni treba. Ker se od tedaj zunanja situacija ni spremenila, je jasno, da tak dogovor niti danes ni potreben.

NOVE CARINSKE TARIFE.

Beograd, 22. aprila. r. Komisija za izdelavo novih carinskih tarifov je zaključila svoje delo in bo načrt o carinskih tarifih objavljen v nekaj dneh.

NAČRT INTERKONFESIONALNEGA ZAKONA.

Beograd, 22. aprila. r. Komisija ministrstva ver za končno redakcijo interkonfesijskega zakona, ki deluje pod predsedstvom dr. Alajpovića, je poverila zbiranje materiala glede katoliške cerkve načelniku katoliškega oddelka ministrstva ver dr. Lazareviću. Čim bo zbran ta material, se pristopi k definitivni redakciji zakona.

države. V tem je usodna pogreška Davidovićeve politike in taktike. Aplavz zagrebških separatistov je najboljši dokaz, da hodi stari demokratski klub po napačni poti.

MADŽARSKO-JUGOSLOVENSKA POGAJANJA ODGOĐENA.

Beograd, 22. aprila. p. Jutri bi se imela pričeti med našimi in madžarskimi delegati pogajanja glede konvencij, ki jih sklene Jugoslavija in Madžarska. Z ozirom na pravoslavno Veliko noč so se razgovori odgodili do 1. maja.

NAŠE TIRJATVE NA REKI.

Beograd, 22. aprila. p. Nedavno je oddelek za mednarodne dogovore izdal priobčenje, ki se tiče dolgov in terjatev naših državljanov na Reki. Oddelek za mednarodne dogovore sprejema vsak dan sedaj mnogo prošnji, zlasti iz Slovenije, ki pa niso pravilne, ker velja ta odredba samo za Reko. Vaš dopisnik je naprošen s kompetentnega mesta objaviti, da so prijave v smislu omenjene naredbe potrebne samo našim državljanom ki imajo dolgove in terjatve na Reki sami.

Sklepi ekspertov službeno predloženi zavezniskim vladam

REPARACIJSKI PROBLEM STOPA V ZADNJO FAZO. — SILNA ODGOVORNOST PRIZADETIH VLAD.

London, 22. aprila. h. Poročilo strokovnjakov so bila danes oficijelno izročena v roke zainteresiranih vlad, v sled česar je prešla odgovornost za nadaljnji razvoj na te vlade. V svojem zadnjem govoru je izjavil Macdonald glede teh poročil, da naj se reparacijsko vprašanje z ozirom na splošno željo končoveljavno reši in tako prinese mir in varnost vsemu kontinentu.

Mogoče je, da bodo volitve v Franciji in Nemčiji rešitev zadeve deloma zavlekle. Splošno stališče pa, ki so ga najvažnejše vlade zavzele, je zelo ugodno. Današnje »Times« pišejo: Ni vlade v Evropi, ki bi hotela prevzeti odgovornost za to, da ovirajo sklepe, ki jih je potrdilo izredno veliko število poklicanih zastopnikov mednarodnega mnenja. Poročila obvladujoč položaj in znajoči znameniti dogodki, kateremu bo sledilo še mnogo važnejših.

Pariz, 22. aprila. s. Predsednik republike Millerand in predsednik reparacijske komisije sta imela razgovor, na katerem je prišlo do popolnega soglasja

glede postopanja reparacijske komisije radi izvedbe poročila strokovnjakov.

AMERIŠKI STROKOVNJAKI SE VRAČAJO DOMOV.

Pariz, 22. aprila. s. Ameriški strokovnjaki Dawes, Young in Robinson odpotujejo te dni na krovu »Leviathana« iz Francije.

KONTAKT MED ANGLIJO IN NEMCIJO.

Pariz, 22. aprila. s. »Chicago Tribune« doznava, da so se pričela med Nemčijo in Anglijo pogajanja, ki naj bi omogočila jasno mednarodno interpretacijo poročila strokovnjakov.

VELIKO MEDNARODNO POSOJLO NEMCIJI.

Berlin, 22. aprila. s. »Die Zeit« prinosa vest, da so pogajanja o zaključku posojila 500 milijonov zlatih mark, ki naj bodo po mnenju strokovnjakov Nemčiji na razpolago, že precej uspešna. Dosedaj je podpisanih že 700 milijonov, in sicer 400 milijonov od ameriške in 300 milijonov od angleške strani.

Coolidge o ameriški politiki

VELIK GOVOR NA BANKETU NOVINARSKEGA UDRUŽENJA. — OPTIMISTIČNA PRESOJA MEDNARODNEGA POLOŽAJA.

Washington, 22. aprila. j. Predsednik Coolidge je imel danes na banketu novinarskega udruženja znamenit govor, ki je drugi javni govor, odkar je Coolidge prevzel predsedstvo. V prvem delu se je predsednik pečal z notranjo politiko. Program svoje vlade je označil s tem, da namerava predvsem ustvariti nov uradniški stan. Vsi uradniki, ki bi zagrešili kake nepravilnosti, bodo sodnijsko pozvani na odgovornost. Objubil bil je, izvedbo prihrankov v državnem gospodarstvu in dalekosežne olajšave proti druginji.

Nato je govoril o zunanji politiki in izjavil, da je Amerika morala odkloniti vstop v Zvezo narodov. Ta njen sklep je definitivni. Glede dolgov drugih držav je naglašal, da razprave o tem ne spadajo pod nobenim pogojem na gospodarske konference med posameznimi državami. Glede sporočila strokovnjakov je bil mnenja, da si je treba čestitati, ker je načrt generala Dawesa našel pri zaveznikih vso simpatijo in se je celo Nemčija izjavila, da bo sodelovala pri izvedbi predlogov strokovnjakov. Brezdvomno je, da smatrajo poro-

čilo strokovnjakov v vseh zainteresiranih državah za praktično podlago v rešitvi reparacijskega vprašanja.

Coolidge je nato objubil, da se bo Amerika v najširšem obsegu udeležila posojila za Nemčijo, kakor ga predlaga Dawes. Amerika ima namreč ostalim državam dolžnosti in mora nuditi pomoč posebno še tedaj, če bo to delo pripomoglo h končni konsolidaciji povojnih razmer. Glede razorožitvenega vprašanja zastopa predsednik stališče, da bo po gospodarski konsolidaciji v Evropi sledil tudi trajen mir. Glavni vzrok, da washingtonska konferenca ni rešila vseh vprašanj, je ležal ravno v nestalnem in naravnost nevarnem položaju v Evropi. Končoveljavna ureditev reparacijskega vprašanja bi utegnila značiti pričetek mirovne ere. Bilo bi malo praktično stavljanje v sedanjih razmerah dolžne predloge ali poduzemanje akcije, dokler se reparacijsko vprašanje ne reši. Predsednik pa bi bil po rešitvi tega vprašanja pripravljen sklicati konferenco, ki naj bi razpravljala o omejitvah oborožitve in izdelala načrt za mednarodno razorožitveno konvencijo.

Volilni boj v Franciji

Pariz, 22. aprila. j. Oficijelna volilna kampanja za francoske volitve v zbornico se je včeraj pričela. Kandidatne liste v večini volilnih okrožij še niso zaključene. Zdi se, da povzroča sestava list precejšnje težkoče. V Franciji obstojajo sedaj trije bloki, in sicer republikansko-nacionalni, ki ga vodi predsednik Millerand, dalje Jonnartova stranka, ki ima izrazit protiklerikalni značaj in pa tzv. levi blok, ki pa dejansko ne eksistira, ker so se le v nekaterih okrožjih združila leva krila radikalov s socialisti v poseben kartel.

Priznanja Grčije

Rim, 22. aprila. l. Oficijozna nota agencije Volta poroča, da bo sledilo priznanju grške republike s strani italijanske vlade kmalu tudi priznanje s strani Anglije in Francije. Italijanski odpravnik poslov v Atenah De Facendis je sporočil to naziranje svoje vlade grški vladi. Nota agencije izražajo željo, da naj bi Grška pravilno cenila ta italijanski korak in da naj bi grško časopisje sodelovalo s italijanskim javnim mnenjem, da vzdrži med obema deželama najboljšo pristranost.

OTVORITEV RAZSTAVE BRITANSKEGA IMPERIJA.

London, 22. aprila. s. Vsi listi naglašajo, da prekaša angleška državna razstava v Wembeyu, ki bo jutri svečano otvorjena, vse dosedanje svetovne razstave. Otvorilven govor kralja bo razširjen brezlično po celem svetu. Vse London živi pod vtisom jutrišnje otvoritve. Na slavnih, vrtovih, potih in bregovih umetnih jezer so vrše zadnje adaptacije. Posebno pozornost vzbujajo razstavalni prostori iz dominijonov.

ANGLEŠKI LETALCI NA POTU OKOLI SVETA.

London, 22. aprila. s. Angleški letalci, ki so nastopili pot okoli sveta, so prišli danes brez incidenta v Bagdad. Jutri nadaljujejo potovanje proti Perzijskemu zalivu.

Iz Turčije

Carigrad, 22. aprila. s. Rumunski ministri predsednik Bratianu, ki bo prišel v Carigrad zaradi pogajanj o turko-rumunski zvezni pogodbi, bo imel v Brus št razgovor z ministrskim predsednikom Izmet - pašo. V političnih krogih zatrjujejo, da gre za zblizanje na politični in vojaški podlagi kot protutež za rusko politiko ob Črnem morju. Turčija ima kot edina nekdanja sovražna država že vojaškega atašea v Bukarešti.

Po dogovoru z Madžarsko bo prislo te dni v Carigrad 40 madžarskih inženjerjev, ki bodo prevzeli javna dela. Predsednik narodne skupščine Fetihog odpotuje po zasedanju zbornice v London, da se pogaja glede mosulskega vprašanja. Narodna skupščina je v odborovih posvetovanjih sprejela avstrijsko - turško pogodbo, ki naj bo še pred parlamentarnimi počitnicami ratificirana. Deficit je cenjen na 11 milijonov turških funtov. Davki na tobak se početvorijo, vžigalice bodo monopolizirane.

ZBOR PRAŠKIH UČITELJEV V ZAGREBU.

Zagreb, 22. aprila. r. Danes ob 13. je dospel iz Beograda v Zagreb pevski zbor praških učiteljev, ki je zvečer priredil koncert v Glasbenem zavodu. Na kolodvoru jih je sprejel pevski zbor »Lisinski«, v čigar imenu je pozdravil goste predsednik dr. Viktor Novak. V imenu jugoslovenskega učiteljskega udruženja jih je pozdravila učiteljica Vavra. Značilno je, da se ostali hrvatski pevski zbori niso udeležili tega sprejema. Separatisti, kakor znano bojkotirajo Čebe kot svoje »nasprotnike«.

ATENTAT NA MORILCA ESAD PAŠE.

Beograd, 22. aprila. p. Iz Tirane javljajo, da je bil sinoči izvršen atentat na narodnega poslanca Avna Rustema, znane morilca Esad paše. Rustem je bil težko ranjen. Atentator je pobegnil in ga še niso izsledili. Verjetno je, da so atentat izvršili pristaši Esad paše.

„Prečanske“ sodbe so v Srbiji izvršne!

Velevažno pravno mnenje beogradske kasacije.

Kasacioni sud v Beogradu je na poziv ministra pravde v svoji plenarni seji z dne 11. marca t. l. pod št. 2197 izrekel, da se morajo na teritoriji bivše kraljevine Srbije izvrševati razsodbe „prečanskih“ sodišč. Utemeljitev tega težko pričakovane izreka je prav zanimiva:

„Ker po državni ustavi od 28. junija 1921 kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev obstoja kot ena in edinstvena država, je logično ter v duhu ustave, da se imajo tudi vsi njeni uradi in vsa njena sodišča smatrati kot ustanove ene in iste države, brez ozira na to, da se bili njihovi odloki izdani po raznih materialnih in formalnih zakonih, ki so v nekaterih pokrajinah ostali do izenačenja zakonodaje začasno še dalje v veljavi. Jasna ustavna določila o edinstvenosti države z eno vrhovno državno upravo, izključujejo vsak dvom o kakšnem naprotnem razumevanju zakonitih predpisov o tem, zlasti glede onih odredb, ki se nanašajo na izvršenje odlokov sodnih in drugih oblasti te države. Vsled tega se vsi akti in vse sodbe, ki so postale pravomočne po razglasitvi državnega edinstva, ne morejo smatrati kot odloki tujih sodišč, ampak kot naših domačih sodišč, in jih je kot take treba izvrševati s strani vseh naših izvršnih oblasti, gradskih in srezkih sodišč, oziroma kjer jih ni, s strani policijskih oblastev in to po onih izvršnih predpisih, ki veljajo za ozemlje, na katerem se ima izvršiti (t. j. glave XVIII. srb. gradj. p. postojnika).“

To rešenje beogradskega kasacijskega suda je napravilo vendar enkrat konec dosedanjemu nevrzdržnemu stanju, da so po celini sodišča v naši državi odklanjala eksekucijo na podlagi razsodb, izdanih v drugih delih naše države.

Iz pravih krogov se nam k tej odločbi pripominja, da bo z ozirom na formalne predpise za izvršilo postopanje v Srbiji najumestnejše, ako sodišča v Sloveniji, ko zaprošajo za provedbo eksekucije na podlagi razsodb, izdanih v Sloveniji, obenem v svojem zapisniku izrecno potrdijo, da je dotična sodba pravomočna, oziroma izvršna in da proti njej ni pravnega leka. — Z zgorajšnjo odločbo je tudi odpravljena pravna nesigurnost, ki je že tlačila zlasti ono našo trgovino, ki ima poslovne zveze z obojema v južnoistočnem delu naše kraljevine.

Pravna pomoč med Italijo in Jugoslavijo

V italijanskem uradnem listu z dne 22. februarja 1924, št. 45 je publiciran kr. dekret z dne 13. decembra 1923, št. 3182 o ratifikaciji konvencij, sklenjenih med našo državo in Italijo glede vzajemnega izročanja hudodelcev, vzajemne pravne pomoči in vzajemne izvršljivosti sodnih razsodb. Iz konvencije o vzajemni pravni pomoči poznamemo dve važni določbi: Člen 18. določa, da imajo vse javne listine ene države, izdane od pristojnih in javnih oblastev, če so opremljene z uradnim žigom, na ozemlju druge države isto veljavo glede svoje identičnosti, ne da bi bilo potrebno še konzularno ali diplomatsko legaliziranje. Člen 19. pa določa, da je diplomatsko ali konzularno legaliziranje nepotrebno glede privatnih listin, izdanih na ozemlju ene države, če so te listine poverjene od pristojnega oblastva ali od javnega notarja.

Pri kameniti mizi v kotu ogromnega vrta za vilo smo pregledovali popoldne načrte za akcije in izobrazbo Kovačičeve čete in Kumer je bil v Mompianu popolnoma zadovoljen. Četa je bila nastanjena v novi šoli. Po raportu smo se odpeljali z avtobusom v menzo in nato v Brescio.

Poslovil sem se po večerji od svojih oficirjev in šel proti hotelu. Na potu se mi je pridružil italijanski kapitan Archel:

„Saj dovolite, da vas spremim!“ Archel je bil izobražen oficir finih manir. Hotel mi je sporočiti svoje zadovoljstvo, ker sem obiskal italijanske oblasti v Mompianu, češ, kurtoazija dobro dě. Obisk je bil baše tudi koristen, ker sem razgalil podnelkovnik Veechiarrelliju dvome, ki jih je imel zaradi škodljivih oficirjev.

„Vi Italijani ste ekstremi. Preradi zupnate vsakemu Slovence, tako pravilo, v istini vam pa lahko neznatna malenkost vzbudi dvome in strašno sumnje — in Slovec, ki se smatra, da je med vami kakor prijatelj med najboljšimi prijatelji, opazuje strahoma, da ga gledate na le vidu prijateljsko, v srcu mu pa ne zaupate...“

„Tako tragično ne smete jemati današnjega pozvora v Mompianu. Jaz trdim baš nasprotno: v vas ima podpolkovnik kakor tudi major De Giorgis zaupanje, zato vas je prošil, da mu...“

lijan ne umeva. Vi ste mu pojasnili in zdaj je stvar v redu. — Glejte, jaz sem mnogo občeval v svojem življenju z Nemci in si domišljujem, da poznam to pleme do dna, vendar mi je pa marsikaj v nemškem življenju še vedno prava zagonetka. Vi Slovani ste nam pa še bolj tuji nego Nemci, morebiti tudi bolj nego afrikanški Zuavi — v nekaterih ozirih ste nam prava psihološka uzanka.“

„Ker zamotavate in mečate, kar je nam Slovanom jasno in priprosto. Videli ste, da ste v primeru našega oficirja Junga hoteli brez vzroka napraviti afero iz ničesar. Jung bi vam ne bil hvaležen, ako bi slutil, kako debatirate o njem. Dečko je borec, poln idealizma, — točje se v tej uri na Adamellu — pomislite!“

„Jung ne zve nikdar, da smo imeli zaradi njega neprijetne pomisleke.“

„Kako bi ne zvedel?“

„Vi mu vendar ne nameravate sporočiti...?“

„Zakaj ne? Ob priliki mu polasni-mo na primeren način položaj, v katerem se je nahajal prve dni svojega legionarstva.“

Pred vrati mojega hotela sva se poslovila. Naročil sem mu pozdrave za prijatelje v Mompianu in šel spat z občutkom, da se nam približuje težka borba zoper nekoga zločestega, tajnega in nevarnega nasprotnika, tem nevarnejšega, ker ne vemo, kdo je in odkod širi svoj strup po Italiji.

Unija zoner Japonce

Ko so po veliki svetovni vojni v Zedinjenih državah ameriških pričeli s posebnimi zakoni omejevanju priseljevanja Evropejcev, so imeli pred očmi predvsem ta praktični smoter, preprečiti, da se prestavi iz Evrope na ameriška tla silen naval brezposelnih množic. Zakaj napovedovalo se je, da zavlada v Evropi po strašni vojni splošna brezposelnost, ki bo milijone siromašnih ljudi iz vseh držav razdejanega evropskega kontinenta gnaja v ocean, preplavila s krhla lačnimi množicami ameriška vlemesta in zapretila, da tudi v deželi ekstremne praktičnosti zavladajo nevarna prevratna gesla o socialni revoluciji in drugih boljševičkih svet osrečujočih načrtih.

S svojimi strogimi odredbami zoper priseljevanje Evropejcev so v Ameriki povsem uspehi in blagodatni povojne gospodarske in socialne krize so ostale omejene na Evropo.

Toda v Uniji so imeli pri svoji antimirigracijski akciji še druge namene. Ko so določali zakone zoper priseljevanje, so še prav posebno naglašali, da je treba omejiti imigracijo predvsem onim elementom, ki se najtrdo-vratneje upirajo asimilaciji. Unija, ki je tako skrajno liberalna v svojih notranjih uredbah in pušča svojim državljanom v narodnem in verskem oziru tako široko svobodo, pa je po svojih zakonodajnih reprezentih naglašala neizogibno potrebo, da se evropski priseljenci med Amerikanci asimilirajo. Treba da je podpirati priseljevanje pripadnikov onih narodov, ki se najhitreje poamerikanijo v vsakem pogledu in ki dajo po izvršeni asimilaciji najboljši rod. Na podlagi statističnih podatkov in študij so ure-dili evropske narode v kategorije po njih pasivni asimilacijski sposobnosti.

Pri tem se je tudi poudarjalo, da je treba glede kolonizacije napraviti daljšo pavzo, da se ta čas dosedanjim doseljencem do dobra asimilirajo, na kar naj se šele odpro duri znova...

Ako po vsem tem vzamemo v pre-sojo najnovejši ameriški zakonski skleni glede popolne zabrane doseljevanja Japoncev, nam postane sam po sebi umiliv. V Uniji izrecno naglašajo, da ne trpe, da bi na ameriških tleh nastojale tako imenovane narodne manjšine. Še prav posebno pa ne trpe tega s strani pripadnikov rmenne rase. Znano je, da obstojalo že tri desetletja izjemni zakon, ki so ovrnali priseljevanje rumenih v Unijo. Proti rumenim je obstojalo največje sovraštvo z Ameriko, osobito v primorskih državah na zavalu, kamor se je bil obračal največji dotok priseljencev iz Kitajske in Japanske. Da so sedaj popolnoma zavrlj rumenim dostoj, je le logičen zaključek dosedanjih odredb.

Amerikanci trlijo po svojih dosedanjih izkušnjah, da mongolska in kavkaska rasa ne moreta živeti skupaj, da se rumeni ne asimilirajo in da ostanejo Japonci in Kitajci vedno kot narodna, kot plemenska manjšina. V odločilni seji senata se je te dni vse to izrecno poudarjalo in senator Jones je rekel med drugim:

„Poglejmo stvari do dna. Naj se zavečata japonski narod in japonska vlada, da nimamo mi napram njima nikakovega sovražnega čustva. Mi in občudujemo, toda niti japonski običaji, niti njihove ideje o vladi in o veri niso enake našim.“

Isto se da povedati seveda tudi v mnogo manj vpludni obliki in se tudi čisto pove. Gotovo je tudi, da Unija svojih preventivnih zakonov zoper Japonce, najopasnejše zastopnike rumene rase, ne bo zlena preklicala. Sni je znano, da je letočasno senat odklonil predlog, naj se omeji tudi priseljevanje iz Kanade, iz Mexike in Južne Amerike, da si se je n. pr. samo iz Mexike letno pridlo 68.000 ljudi.

Politične beležke

— Za in proti. Pod tem naslovom priobčuje „Politika“ uvodnik o političnem položaju in o možnosti sestave nove vlade. Opozicijski blok nima večine, ker razpolaga samo s 144 glasovi in bi mogel vladati samo tako kot Macdonald, t. j. ako bi vlado g. Davidovića podpirale od slučaja do slučaja skupine kakor so zemljoradniki, Nemci in Turki, kar pa nikakor ni sigurno. Pri tem pa g. Davidović niti podpora radičevcev ne bi bila popolnoma sigurna, ker je jasno, da Radić ni prijatelj poslovne vlade, temveč je samo na tem, da se gre čim prej na volitve. Radić ni mogel doseči svojih pravih ciljev s pomočjo inozemstva, zato bi jih sedaj rad dosegel doma z volilno zmago. Volilna vlada g. Davidovića naj bi dala Radiću popolnoma proste roke in tudi komitašem Todorja Aleksandrova, ki bi s terorjem silili v enem delu južne Srbije volitve, da bi glasovali za radičevske kandidate. Taka vlada je nemogoča. G. Davidoviću država zaupa, a Radić ne zaupa, ker on je spremenil samo taktiko, svojih ciljev, naperjenih proti obstoju naše države, pa ni opustil, kar dokazuje vsak dan.

— Mesto pirhov kisle kumarce. Prijatelj nam piše: Bralc! „Slovenca“ so pričakovali, da jim bodo za Veliko noč vsaj klerikalni tigri prinesli kaj pirhov. Ko so odprli velikononočno število „Slovenca“ so pa napravili dolge obraze, ker so skoraj na vsaki strani našli mesto sladkega pirha — kisle kumarce. Uvodnik, v kolikor je namenjen za pristaše SLS — kisle kumarca, ki naj bo bodrilo v obupu predno „mogočna SLS“ skloni resignirano roko in zapusti bojno polje. V razgovoru z dr. Korosem, ki ga priobčuje „Slovenec“ zelo velika kisle kumara kot sredstvo proti „intrigam, podtikanjem in lažem“, ki ne dopuste klerikalcev vlade. Razgovor z Nastasom Petrovičem s fotografijo kisle kumare in kot 1. dokument, da je „Slovenec“ že čisto na koncu s svojo farbarijo, ko se mora zatekati k taki osamljeni „politični kapaletici“. Članek: „Za katoliški tisk“ — kisle kumarca, ki naj dvigne poštvalnost klerikalcev za lažnjivi katoliški tisk.

— Za separatistično ekulturo. Zagrebški blokaški listi so pred tednom „doznali“, da je zagrebško gledališče po nekaterih uglednih posredovalcih dobilo lakav poziv, da za časa olimpijade gostuje v pariškem gledališču Champs d'Elysee. Blokaški listi so se seveda znašli v elementu in se z otročjo nalivnostjo ter pravim domorodstvom razpisali, da zagrebško gledališče vsekakor mora v Pariz reprezentirati hrvatsko kulturo, toda pod imenom „hrvatsko kazališče“ in ne kakor se danes imenuje „Narodno kazališče“. Zakaj tako, je jasno. Separatisti nimajo sicer nič proti temu, da to gledališče vzdržuje jugoslov. država, krivo pa jim je, da bi državno ime prišlo tudi v inozemstvu do veljave. Tudi prišlo je do razprave o stroških, ki bi iznašali okrog pol milijona Din. Blokaški listi apelirajo, da to vsoto zbere Zagreb, ker od države ni pričakovati subvencije... Zdaj se razkriva, da gre tu za enostavno hohštaperije zagrebškega separatizma. Upravitelj imenovanega pariškega gledališča je spretan podjetnik in je preko našega poslanstva v Parizu dal povabiti vsa naša gledališča, če jih je volja, ob olimpijadi gostovati v Parizu — seveda za drago odškodnino. Umetniško odeljenje ministrstva prosvete je pod temi okolnostmi seveda odbilo subvencijo, zagrebškimi blokašem pa stvar ne gre iz glave in na vsak način hočejo nasesti podjetnemu pariškemu upravniku. Ali se že javljajo mecenati potrebni za polmilijonski fond, ni znano. Vsekakor pa je točno, da je v Zagrebu še vedno 10.000 siromakov brez posla in brez fonda.

— Tudi — nasilje. Opozicijski listi, tako zagrebški kakor beogradski, so polni zgražanja, ker zavedni nacionalisti v Subotici nikakor niso marali poslušati Ljube Davidovića in njegovih tovarišev, ki so prišli „osvajati“ Vojvodino, temveč so se navdušeno izjavljali za Pribečevića, da gospodje govorniki sploh niso prišli do besede. Huda blamaža jim ne gre v glavo, zato jo proglašajo za — „nečuvno nasilje“, dasiravno morajo priznavati, da se nikomur ni skrivil niti las. O „nasilju“ je prepričan tudi sam „dobri čika Ljubo“, ki se je dan nato v Zagrebu izgovarjal: „Včeraj je beogradska vlada po gazila zakon o svobodi zborovanja. To je nov dokaz, da se v tej državi hoče vladati brez zakonov.“ Prišli smo torej tako daleč, da nacionalisti niti ne smejo izjaviti svoje nevolje nad Radičevimi govorniki in sprito njih manifestirati za svojo voditelja. Manifestacija za Pribečevića in narodno koalicijo je kratkoma — nasilja. Pet let se od samega „nasilja“ redijo tolpe radičevskih in klerikalnih bučkarjev, zdaj jim skačejo na pomoč še davidovičevci. Mi smo pa res prekomerna država — „mučenikova“.

— Radičevci med seboj. V Zagrebu se v radičevskem taboru javlja precej močja struja nerazodoljnikov, ki so jim razmere v stranki in ravnanje poslušnih radičevskih pravkov vrasle preko glave. Kakor je po svojem dnevniku informirano „Vreme“, pričeno nezadovoljniki v kratkem izjavljati svoj list, v katerem bodo izstupili s ostru kritiko. Njih voditelj zatrjuje, da so glavni predstavniki HRSS storiili zadnje faze celo vrsto ne-korektnosti ter posebno brezvestno manipulirali s seljaškim darjarjem, zbranim za tiskovni sklad „Slobodnega Doma“. Vodstvo stranke, proti kateremu so v glavnem naperjena te obtožbe, pa se

zaenkrat ne poslužuje stroge pesti, ki jo sicer ima vedno pripravljeno, da v stranki vduši vsak najmanjši punt, temveč trdi, da to kampanjo vodi le par neznanstnih mož iz povsem osebnih razlogov.

— Radić zopet dementira. Vsak hip daje g. Radić inozemskim listom izjave, v katerih se vedno znova deklarira kot sovražnik naše narodne in državne misli. Kadar se potem njegovi intervjuji objavijo tudi v Jugoslaviji, g. Radić molči in s tem potrjuje njih avtentičnost. Se le ko ga cenjeni zavezniki iz opozicijskega bloka opozorijo, da jim je zopet pokvaril račune ter ga za božjo voljo prosijo, naj bo previden vsaj tako dolgo, da bo sestavljena vlada po njegovi milosti, se gospod Radić razljuti. Pa ne na sebe, temveč na tiste, ki so njegove izjave — priobčili. Njegova metoda pri tem je zelo enostavna. G. Radić proglašja kratkoma vse svoje intervjuje kot podatke, in dolži — beogradske vlado, da jih je ona fabricirala. Seveda se smeje ves svet in tudi voditelji opozicijskega bloka. Toda Radićev dementiji so jim vendar dobrodošli, da ga morejo zopet enkrat proglašiti za nedolžno jagnje, kateremu le Pribečević ne pusti, da bi bil eden od največjih jugoslovenskih nacionalistov.

Henry van de Velde.

Kulturna politika

Preporoditelj moderne arhitekture in umetne obrti. Belgijec Henry van de Velde, je predaval nedavno v Pragi o smernicah arhitekture. Povdarjal je kot glavni pogoj umetniškega dela tvornost umetniške osebnosti in zavrgel tipizacijo kot neumetniško. Da se seznanijo Slovenci z nazori tega med Francozi in Nemci enako spoštovanega moža, prinašamo v prevodu njegovo mnenje o predmetu, o katerem se je tudi pri nas nedavno pisalo.

Ne dvomim, da „kulturna politika“ lahko zadeve pospešuje. Bojim se le, da nagiba k prenatrzanemu pospešenju in bi rad posvaril ljudi, ki se udeležajo prevelikimi iluzijami ali pa prezirajo nevarnost.

Kajti za to gre, da je kulturna politika v zadnji instanci „revolucionarna“. Le onkraj „Spremembe vseh vrednot“ lahko doseže svoj cilj. Ali ni Nietzsche postavil tega programa? Kulturna pomeni popolnost, skrajno izbrušenost in rafinma v vseh stvareh. Uganjati kulturno polnost, izbrušenost in rafinma ali pa, ga polnost, izbrušenost in rafinma ali pa, ga skušati na novo zbuditi. Očitno leži v naturi te politike, da zbija pohujšanje pri vseh prevzetih nazorih, ustaljenih mnenjih, utemeljenih razglabljanjih. Slep strah se ne briga za tako izpostavljenost stališče in, bože moj, nobena cena bi pač ne bila previsoka za rezultat boja, ki bi na mah povzdignil nemško kulturo na enako stopnjo s kulturo Francije in Anglije.

Ampak, da motrimo zadevo trezno, ali se nam bo to posrečilo s pomočjo kulturne politike, ki bi poskušala s pristiskom učinkovati, da pospeši tvorjenje kulturnih kristalov, kot učinkuje kemik s pristiskom na kristalizacijo snovi, ali se nam bo to posrečilo, ko ni našel poslušna niti mogočni glas Nietzscheja in Goetheja? Ne kličemo namreč od večerj po zmizlu za popolnost. Že Goethe je rekel: naučiti se je treba sovražiti vsako slabo delo kot greh sam.

Virva se vprašanje: na čegava pleča naj naložimo odgovornost za to smelo podjetje? Na pleča prikaževnih, oznanju-jouh apostolov ali na pleča previdec usmerjenih vzgojiteljev? Ruskin nam je zopet zbudil zaupanje v delovanje apostolov in pa v možnost ter dobičke, ki bi izhajali iz pozivanja občutkov mase; ni si pa mogel tajiti, da je bilo od njega povzročeno gibanje močno pobarvano s sodobnim romantičnim entuzijazmom, ki je spodbujal mase k zavojevanju lepote, kot je religiozno navdušenje srednjega veka gnalo obožena krkela k zavojevanju objubljenega dežela.

Ruskin je imel zmognost, utelostiti lepoto in koliko njegovih angleških adeptov se je smatralo za Grke, ki so skriti v velikem lesenem konju, da izvrše pustolovstvo Heleninega ropal.

Dandanes bi imel tak romantizem malo upanja na uspeh. Vemo, da se pravi oznanjati zmisel za popolnost, delovati za koncepcijo, ki uporabljena v industriji in umetnosti nudi največje in najsigurnejše materialne dobičke; ki vzgoji v morali in religiji, v občevarju enako mislečih ljudi, globoko utemeljeno spoštovanje; ki stori iz udeleževanja naših zmognosti, iz naših občutkov in čutov „mecenizma de tout repos“, ventil proti vsaki eksploziji, ki bi jo imel otrok v oblasti. To morajo nasveti in previdnost izbranega vzgojitelja voditi in varovate stremljenja in njih provejanost mora povzročiti, da doseže kultura s počasnim, neutrudnim, neprestanim podajanjem to, česar ne more zavzeti z naskokom.

Za vzgojitelje, za učnike kulture v vseh panogah Intelligence, občutka in človeških čutov je treba izbranih osebnosti. Pozovimo vzgojitelje, kjer najdemo priprave ljudi, čeprav iz tujine, — resnična kultura se ne more razviti na omejenem nacionalnem polju —; ustanovimo par „ognjišč kulture“ v primerljivih krajih, na plodni zemlji.

Bila bi naloga vsakega teh vzgojiteljev, profesorjev, umetnikov, vojakov in trgovcev, najti spodobne instrumente za spoznavanje elementov, ki so primerni za spoznavanje v to nevarno novo naziranje. Kajti na to ne moremo misliti, da bi se dala masa siste-

matično uvažati v rafinma duha, čutov in občutka. Saj bi ne bila v nobenem oziru na to pripravljena in iz tega bi nastala samo nepregledna vrsta zablod, rod izgubljenih dekadentov.

Če bi vseeno višja volja zahtevala od mene čarovno sredstvo, si upam označiti, kar mislim, sredstvo, ki bi na mah povzdignilo in izboljšalo nivo naše kulture: Kdo še ni opazil, da bi vsakdo od nas, pa naj si bo na katerikoli stopnji socialne lestvice, izpolnjeval ta ali oni nižji poklic neprimerno bolje, kot pa svojo dosedanja službo.

V mnogih slučajih se pojavljajo celo izrecna nagajanja; koliko visokih dostojanstvenikov se je že s strastjo posvetilo navadnemu rokodelstvu in doseglo v njem dovršenosti! Če bi se tedaj val, po vseh vrstah družabnih razredov, na mah prostovoljno ali po sili pomaknil za ene ali več stopenj nazaj, bi se zaradi te splošne in nenadne premaknitve dvignila zastala kultura, zajezena in nabrana, kot voda ob jez. Vsakdo bi prinesel v nižjo stopnjo, za izvrševanje manj vrednega dela, talente sabo, značaj in manire, ki jih je potreboval za višjo življenjsko stopnjo, za katero ni bil dovolj sposoben in v svojih novih življenjskih razmerah bi veljal za to, kar pričakuje vsako kultivirana družba od vsakega individua. Na ta način bi imel zaradi čaranja ali pa zaradi še neznanega dogodka v svetovni zgodovini zidarja, mizarja, tipografa s talentom in okusom umetnikom, kmete in delavce v inicijativno in manirami „grand-seigneur“-jevi! (Essays, Lipsko 1910.)

Borza

22. aprila:

ZAOREB. Na elektnem tržišču je bila tendenca slaba. Tudi promet je bil slab. — Na deviznem tržišču tendenca nespremenjena. Tečaj se ne napram zadnjemu sestanku očvrstlil radi velikih nakupnih nalogov. Povpraševanje je bilo večje kot običajno, ker je borza radi praznikov več dni mirovala. Blaga je bilo precej in tudi Narodna banka je intervenirala. Znatnejši porast beleži Pariz. Največ se je trgvalo v devizah na Italijo, Prago in Svico. Notirale so devize: Amsterdam 8000 do 0, Dunaj 0.118 do 0.115, Bruselj 422.5 do 427.5, Budimpešta 0.115 do 0.145, Italija izplačilo 357.5 do 360.5, tek 356.75 do 359.75, London izplačilo 351.5 do 354.5, tek 351 do 354, New-York kabel 80.35 do 81.35, tek 80 do 81, Pariz 5143 do 519.5, Praga 237.8 do 240.8, Svica 1421 do 1431, tek 1418.5 do 1428.5; valute: dolar 79.2 do 80.2, aK 0.1181 do 0.1151, Kš 233.25 do 236.25, francoski franki 499.5 do 504.5, mK 0.085 do 0.115, napoleonador 0 do 305, lej 0 do 42, včarski franki 0 do 1415; Trgobanka 40 do 42, Brodska 65 do 68, Eskomptna 141 do 142, Hipotekarna 68 do 70, Jugoslavenska 119 do 120, Eto 187 do 188, Ljubljanska kreditna 235 do 0, Preštediona 915 do 920, Slavenska 125 do 127, Srpska 140 do 141, Eksploatacija 187.5 do 140, Narodna žumska 112 do 116, Gutmann 940 do 950, Slavonija 120 do 125, Slaveks 400 do 420, Sečerana 1050 do 1100, Ite 63 do 65, Nihag 114 do 115, Trbovlje 615 do 625, Union 675 do 700, 7 odst. investicijsko 67 do 68, Vojna škoda 182 do 184.

BEOGRAD. Notirale so devize: Amsterdam 8000 do 8020, Dunaj 0.1141 do 0.1145, Budimpešta 0.115 do 0.1175, Bukarešta 42 do 42.25, Zeneva 1421 do 1422, London 852 do 853.25, Milan 358.25 do 358.50, New-York 80.35 do 80.65, Pariz 511 do 513, Solun 153 do 156.5, Kopenhagen ponudba 1130; valute: dolar 75 do 79; efektiv: 7 odst. investicijsko 71 do 72, Vojna škoda 182 do 183.5.

CURIH: Beograd 7.075, New-York 567, London 24.88, Pariz 36.40, Milan 25.25, Praga 16.725, Budimpešta 0.0078, Bukarešta 2.97, Solija 4.12, Dunaj 0.0080.

TRST: Beograd 27.85 do 28, Dunaj 0.0815 do 0.0825, Budimpešta 0.0275 do 0.035, Praga 66.40 do 66.80, Bukarešta 11.25 do 12, Pariz 145.50 do 146.75, London 98.05 do 98.50, New-York 22.30 do 22.50, Curih 394 do 398; valute: dinarji 2785 do 28.05, avstrijske krone 0.0815 do 0.0825, dolarji 22.25 do 22.45, funti 98 do 98.40, 20 frankov v zlatu 87 do 87.50.

DUNAJ: Devize: Beograd 878 do 882, Berlin 15.85 do 16.15, Budimpešta 0.89 do 0.95, Bukarešta 364 do 366, London 310.300 do 311.300, Milan 8174 do 8188, New-York 70.935 do 71.165, Pariz 4623 do 4638, Praga 2097 do 2107, Solija 506 do 512, Curih 12.535 do 12.585; valute: dolarji 70.460 do 70.860, funti 808.500 do 310.100, francoski franki 4585 do 4615, lire 3180 do 3200, dinarji 874 do 880.

PRAGA: Beograd 44, Rim 161.25, Budimpešta 4.20, Pariz 229.50, London 148.425, New-York 84.15, Curih 600.50.

BERLIN: Beograd 5.28, Milan 18.75, Praga 12.46, Pariz 27.53, London 18.408.

LONDON: Beograd 850, Berlin 19.76, Pariz 65.40, Rim 97.02, Curih 24.86, New-York 439.12, Praga 148.25.

NEW-YORK: Beograd 124.75, Berlin 23, London 430.43, Pariz 479.60, Curih 17.66, Rim 450.50, Dunaj 1412, Budimpešta 14, Praga 236.50.

Novosadska blagovna borza.

Pšenica: baška, 79 do 80 kg, 2 odst. 315 do 320. Ječmen: baški, 67 do 68, tek 830 do 840. Oves: baški, 250 do 255. Tršava: baška, 227.5 do 232.5; za maj-juni duplikat kasa 242.5 do 247.5; april-maj duplikat kasa 232 do 240. Fišel: baški beli, 725 do 730. Meka: baza <00>, 510 <0>, 500; <2>, 450 do 455; <5>, 890 do 890; <6>, 820 do 830; <7>, 280 do 290. Otrubi: baški, 210 do 215. Promet minimalen.

Naši kraji in ljudje

Našim pevskim zborom!

S ponosom lahko zrete na svoje doseganje delovanje, vsi vi naši pevci, pevke in pevovodje, ker stali ste vedno v prvih vrstah narodnih in prosvetnih borov. V zadnjih težkih desetletjih je bila posebno vam poverjena vzvišena naloga propagiranja nacionalne ideje in čuvarje srčne kulture med narodom. Vršili ste jo zavestno in uspešno. Saj je bila tedaj, ko sta morala tožba in up ostati neizgovorjena in sru, vaša pesem edini glasnik naših težnj in želja. In v naslednjih letih prevladujočega materializma, ko so hotele v narodu gnevati glitne dobrine, ste bili ponekod zopet v edini, ki ste družili v svojih zborih plemenite ljudi z namenom, da s pesmijo gojite in propovedujete plemenitost.

Ko sta bili narodu ti dve svetlinji z vašo pomočjo očuvani, ste tudi vi mlajši zbori takoj domeli svoje nadaljnje in najvažnejše naloge, ki jo vrše starejša društva že desetletja: da vam je posledje gojiti pesem radi nje same, pevsko umetnost radi umetnosti. Sveta je ta naloga in cilj. Pot k temu cilju kažeta ljubezen in vztrajnost, smiselno delo. Uspehi, ki ste jih pokazali na zadnjem koncertu našega pevskega praznika v Ljubljani, pričajo, da hodite po pravi poti. Posebno visoko je ceniti napredek naših podelskih zborov, ki so prišli kljub vsem materijelnim neprilikam in nam prinesli sadove svojega marljivega in usmerjenega dela. Bodri naj jih zavest, da bodo odsej člani krepkega Saveza jugoslov. pevskih društev, ki jih bo podpiral in bo pospeševal njihova umetniška stremilja.

Vsem vam pevcem, ki z razumevanjem gojite in z ljubeznijo pojeate našo pesem in vam, vrli pevovodje, ki z nesebično poštrevnostjo narodu odkrivajte in tolmačite njene lepote ter jih presajate v pevka srca, priznanje in zahvala! Nikdo naj ne obstane sredi poti, prepevajte in učite, izpopolnjujte se vsi, ki ste le to nastopili v Ljubljani in tudi vi, ki niste mogli priti, da se boste ob letu, ko vas pozovemo k pevski tekmi, vračali po plemeniti borbi s še večjim ponosom k novemu delu.

Pevski zdravilo!
Odbor zveze slovenskih pevskih zborov.
Matej Hubad
predsednik.

Zorko Prelovec Silvin Pečenko
zv. pevovodja tajnik.

Hudožestveniki v Jugoslaviji

Trije tedni gostovanja na Bolgarskem so bili za skupino Hudožestvenikov z M. Germanova in Masalitina. Na čelu doma napornega delovanja. Tekom zadnjega tedna so umetniki privedli nič manj kot 12 predstav. Umetniki so bili deležni raznih svečanosti, kosili so tudi pri ministrskem predsedniku Cankovu. Carjev pobožnik jim je tolmačil osebno zahvalo in najboljše voščila carja Borisa. Umetniki niso pozabili tudi na svoje revne rojake, kateri si služijo grenak kruh v vlažnih in mrzlih državnih rudnikih. V Perniku, središču tega okraja, so privedli štiri predstave. Malo gledališče s 300 sedeži je moralo sprejeti pod krov več tisoč ruskih visokošolcev, častnikov in njihovih bolgarskih sodrugov, ki so prišli na ta ruski praznik iz svojih rudnikov.

Po vrnitvi v Jugoslavijo so morali Hudožestveniki ponoviti predstave v Beogradu in odpotovati v provinco, dasi jih je hotelo beograjsko občinstvo zadržati. Toda v Osijeku, Dubrovniku, Splitu so že razprodane vse vstopnice in umetniki morajo hiteti. Sprejeli so tudi poziv na gostovanje v Reko in Trst.

Gosp. Masalitinov je izjavil poročevalcu »Rulja«, da je slovenski Balkan

najboljše polje za rusko umetnost. Moralni in tudi gmotni uspeh gostovanja je presenetljiv posebno, če pomislimo, kako je zdaj povsod nazadovalo zanimanje za Rusijo in ruski jezik. Uspeh ruske umetnosti je pomemben tem bolj, ker izvira iz razpoloženja množice, ki obiskuje predstave. Domači na Dunaju in Berlinu odgojijo kritiki in igralci so se pogosto spotikali nad ruskim načinom igranja, izgovarjajo in sličenega ter slavili »zapadno-evropski slog«. Toda duša ljudstva je kljub temu razumela in vzljubila bratsko rusko umetnost. V tem slučaju je srce resnično našlo pot do srca, čemur je treba tudi pripisati velike uspehe moskovskih gledaliških umetnikov.

Zadnja pot ponesrečenega Lenarčiča

Na Veliki petek so prepeljali v planinah ponesrečenega maturanta Ante Lenarčiča z Jesenice v Ljubljano. Na Veliko soboto popoldne, ko se je že v Ljubljani praznovalo vstajenje pa je šel zadnji pot, pot večnega počitka, spremljan po dolgi vrsti prijateljev, sorodnikov in znancev. Pogreba k Sv. Križu so se udeležili člani »Preporoda«, maturantje prve državne gimnazije, tovariši z zadnje

nesrečne ture, poleg staršev in sorodnikov zastopniki profsorskega zbora I. drž. gimnazije ter realke, zastopniki Ferijalnega saveza, čigar predsednik je bil pokojnik na I. drž. gimnaziji, dalje zastopniki Centralnega tajništva jugoslov. napredne omladine in akademskih društev »Jadrana« in »Triglava«. Pred pričetkom žalnega sprejema na glavnem kolodvoru je zapel dijaški pevski zbor pod vodstvom maturanta R. del Cotta žalostinko »Vigred«, pri kapelici pa Jenkovo »Blagor mu«. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega in lepem nagovoru pokojnikov prijatelj maturant Juvanc. Težko so se ločili mladi tovariši od poštrevnega in idealnega prijatelja, ki je prednjačil ne samo v šoli ampak tudi v izvenšolskem izobraževanju svojim kolegom. Poleg telovadbe je najraje gojil turistik, ki je postala zanj usodna. V imenu »Preporoda« je govoril njegov predsednik sedmošolec real. gimn. Iskra. »Preporod« bo postavil nepozabnemu članu nagrobni spomenik, člani pa bodo nanesli na grob kamenja vseh naših planin.

Rogaška Slatina

Naše najboljše zdravilišče in najbolj konfo tabelno letovišče je brez dvoma Rogaška Slatina. Vsakdo, ki enkrat posesti to prijazno dolinico pod Donatsko goro, postane njen vsakoletni gost. A Rogaška Slatina tudi zasluži ta sloves. Njena mineralna voda slovi danes po cel svetu kot ene izmed najboljših. Njen »Donati«-vrecel je že nadkrilil do sedaj najbolj renomirano vodo »Sprudel« iz Karlovih varov. Dandanes so rudniške vode Rogoške Slatine poznane po cel svet. Velike množine te vode se izva-

žajo v vse evropske države, stalen odjemalec je Amerika in tudi Egipt in Palestina porabita velike količine te zdravilne vode.

Ta uspeh je dosegla Rogaška Slatina šele z letom 1908, ko je bil odkrit »Donati«-vrecel. Ta vsebuje natrijev sulfat, magnezijev karbonat in ogljikovo kislino, te prvovrstne zdravilne sestavine v mnogo večji množini nego vrecel v Karlovih varih (Karlsbad) in Marijanskih Lazneh (Marienbad). Poleg teh sestavin se nahajajo v rogaški slatini še druge sestavine, ki so tudi velike medicinske važnosti in sicer kalijev sulfat, kalcijev in natrijev bikarbonat. Dunajski profesor Macho je pri svoji preiskavi slatinskih vrecelov dognal, da se nahaja v njih tudi radijo - aktivna emanacija.

V prvi vrsti je rogaška slatinska voda izvrstno sredstvo proti prebavnim bolečinam. Uspehi doseženi tekom zadnjih deset let so prekosili vsako pričakovanje. Bili so slučajji, ko je bolnik že pretekli vsa znana sredstva in se zdravlil v tozadevni zdravilnici, med temi tudi v Karlovih varih in Marijanskih Lazneh, a ozdravljenje je našel šele v Rogoški Slatini.

Rogaški zdravilni vrecel so torej za ljudi, ki bolehalo na prebavnih organih in teh je na žalost sedaj po vojni zelo veliko, prava sreča.

Mineralna voda v Rogoški Slatini izvira iz treh vrecelov in sicer iz »Tempel«, »Styria« in »Donati« vrecela.

»Tempel«-vrecel je prvovrstna namizna voda, ker je mila in prijetno hladilna pijača, vendar je tudi že zdravilo bolnim na obistih in diabetikom, predvsem pa uspešno sredstvo proti kroničnem zaprtju ter sploh pospešuje prebavljanje in preosnovanje.

Jernejčkove nerodnosti

Ljubljana, 22. aprila.

Jernejček je sam pri sebi trdno sklenil, da se poboljša. Do tega sklepa je prišel na praznik pod vtisom lepo stopnje vane pridige skrbne ženice, ki mu je sploščka v smehu pripovedovala, kako strahovito neroden je, kadar ves zapit modruje v svoji možgarski družbi, končno pa med lokom končala, da se je pred desetimi leti strahovito zmotila, ko je rekla pred altarjem usodni: »Da! To je Jernejčka seveda kar najneprilicnejše dirnilo in končno je prišlo do svečane zagotovitve, da se s tem dnem neha poplivanje in da bo odpodil od sebe vse »mačke«.

Zdel se je naenkrat sam sebi ves preprojen. Potapljal je mamo po tilniku, pobozal svojega najstarejšega po licu in dvignil v naročje najmlajšega. Zaklical je grozno in vedro: »Halo, brzo se napravite, — gremo!« Mama je zavila v papir kose šunke, priložila potico in družina je odšla na Posavje. V solincu in vetru je bil Jernejček cel čas junak. Držal je pod pazduho svojo boljšo polovico, z drugo roko pa je nosil v naročju svojega malega. Mamici Zorki so blestele oči, ko je naročil v gostilni samo pol litra s kisljo vodo in zopet samo še pol litra z vodo, ušel maloga, obenem pa skrbno pazil, da ni starejši skočil z vrta na cesto, koder bi ga lahko povozil avtomobil ali neroden kolestar. Ob dobrih prigrizkih so bili prav veseli. Semintja je Zorki ušel sicer skrbni pogled na že sumljivo rdeči Jernejčkov nos, ko pa ga je videla strmeti nekam čez zeleno Posavje, je menila, da se vrši v možičku resnično velik preokret. Počasi je legel mrak in idealna družinica se je vračala v mesto. On je gledal v daljavo in naenkrat mu je začelo v očeh čudno navdušenje. Pred seboj je zavrnil v temi tri majajoče se sence, od katerih ni odmaknil spokorjenih oči. Nenadoma je odšel jokajočega Tinača v naročje že utrujeni Zorki, ki mu je v zameno oddala svoje torbice. Jelnata, kako prijetno je takrat začutila. Jernej ne hodi len, je kar nevede posegel v torbično no-

tranjost in privlekel iz nje velik ključ. Kakor v sanjah ga je vtaknil v žep, istočasno se je pa spomnil gori na Dunajski cesti, da mu opletajo razvezani trakovi od čevljev že dober četr uro po prahu. Sklonil se je in malo počakal. Zorka se je, nič hudega sluteč, zibala po cesti naprej. Jernej pa je bil takrat že pri zibajoči trojici za oglom. Za deset minut so vsi štirje sedeli v gostilni. Jernej se je zdel spočetka sicer nekam depimiran, ker je tako hitro kršil svoje najboljše sklepe, toda vino, pogovor in druge lepe reči so ga kmalu potolažile.

Bil je zopet stari in iz nosa mu je kar gorelo! Bilo je že okrog enajste, ko je imel Jernej že enajst četr »pod kapo« in natakarcica je zahtevala plačilo. Pa je naračunal in naračunal pečenek, salate, kruhov in vsega vruga, tako, da je nastal iz ubogih enajst četr ogromen račun. »Kdo pa je in pije na moje stroške?« je končno bruhnil iz sebe. V tem hipu pa je prisiljal skozi sobo Zorkin razjarjen obraz v spremstvu obeh milih, ki sta prav živahno čebjala in se mašila s tortami. Menil je ubogi Jernejček, da ga zadene kap, tako se je prestrašil. Energična Zorka mu je bliskoma odvzela torbico, katero je preje v trenutnih napadih veselja potlačil kar v žep. Iskala ga je preje celo uro okrog končno pa se je le spomnila, kam ga največkrat zanese in prišla je po ključ, ker ni mogla domov. Na ta račun in na sramoto besedolomnega možička, si je pa privoščila še drugih gostilniških dobrot. Ubogi Jernej je postal naenkrat ves blede. Osramočen je moral končno z družino domov. Kaj pa je sledilo potem doma, to je Jernejček previdno zamolčal. Priznal je le, da se je v nekaj minutah naučil vse ples in se izkazal tudi kot dober telovadec.

Kako se dela za Irgovsko, društveno in volilno delovanje uspešno propagandno? 1:97/a
Gotovo samo s množično in izdelanimi in razširjenimi krožnicami! Iste si napravite največje in najboljše z DEBEO-razmnoževalnikom s črkami. 1000 razmnoženj v izvirnem stroju na uro. Črkovna omrežja ali tablice s 4300 črkami dobavljajo tabo Glavno zastopstvo AMERICAN IMPORT CO., Maribor, Koroška 24.

Beograjska „glavnjača“

Zverinsko pretepena delavka je bila poslana iz beograjskih policijskih zaporov v državno bolnico, kjer je še istega dne umrla, ne da bi mogla kaj spregovoriti.

Beograjski policijski zapor so znani — pa ne po dobrem. Te dni se je dogodil tam slučaj, ki bo morda plival na to, da se te skandalozne razmere likvidirajo, ker stvar je vzelo v svoje roke sodišče.

Ljubica Ljubičić je bila delavka v platnarni g. Vlade Ilića. Bila je zelo muna in dobra delavka. Nekega dne je izginila v tovarni 25 metrov platna in okrivili so brez drugega ravno Ljubico Ljubičić. Ta je prisegala in zatrjevala, da nima pojma o ukradenem platnu, ali morala je oditi v policijski zapor, kjer je bila zasiljena. Niti pri zaslišanju ni hotela priznati tatvine in pozneje, ko je že bilo prepozno, se je tudi dokazala njena nedolžnost, ker se je platno našlo — v tovarni!

Končno so prepeljali Ljubico v kirurški oddelek državne bolnice pol mrtvo. Levo oko ji je gledalo iz glave kakih pet centimetrov, po celim telesu je bila modra udarec, na glavi je imela težko rano in obraz ji je bil ves razbit. Govoriti sploh ni mogla, s težko muko je samo povedala svoje ime in stalno je trdila, da ni nič kriva.

Zravnik dr. Popović je videl, da Ljubica ne bo ostala pri življenju in ker je bil prepričan, da ji tu bilo nasilje, je predložil sodišču, da odredi obdukcijo mrtvega telesa, ker je jasno, da je nastopila smrt kot posledica sile. Sodišče je tudi zahtevalo obdukcijo in tu se je konstatiralo, da je Ljubica umrla od na-

silne smrti, ki je nastopila zaradi vnetja živčnih tkiv, posledica težke poškodbe na levem senec. Na podlagi te konstatacije je odredilo sodišče takoj preiskavo in upati je, da se kmalu najde zverina, ki je hotel prišiliti z mučenjem do smrti ubogo delavko, da bi priznala tatvino, ki je ni zakrivila. In ako se dokaže, da se je to res zgodilo, o čemur danes nihče več ne dvomi, potem bo trebalo takoj izprazniti oni Avgijev hlev, ki se mu pravi »beograjska glavnjača«.

Dopisi

JEZICA PRI LJUBLJANI. Predzadnje soboto ponoči je nekdo vlomil v telovadnico tukajšnjega Orla in mu uničil za 5000 K državne imovine. Storilec je ostal dosedaj nepoznan, čeprav so neke trdno uverjeni, da je Orlu ta napad pripravil njegov idejni nasprotnik Sokol in da je bil napadalec »podkurjen od nasprotne strani zato, da oskoduje orlovsko društvo z uničenjem inventarja, namesto v boju na organizatorskem polju«. Na žalost se s tem mišljenjem krije tudi celo poizvedovanje orožništva, osredotočeno po večini le na odlične osebe tukajšnjega Sokola. Opro to tako poizvedovanje in pa na prikrito sumničenje, ki prihaja iz »Društvenega doma«, je nastalo občo mnenje, ki raje verjame, da je ta napad na inventar Orla zakrivil Sokol, kot pa da bi ga izvršil recimo kak zastavljen ali drugače užaljen Orel sam. Mi sicer tega ne moremo trditi, ali znan je tak slučaj iz prejšnjih let. Podpisani sokolski odsek Jezica izjavlja, da z vlomom v »Društveni dom« nima nobene zveze in da ostru oboja brezsmiselno poškodovanje društvene imovine telovadnega društva Orel, da pa enako odločno oboja tudi vse tiste, ki neosnovano in brez najmanjših dokazov podtikajo to delo Sokolu. Zato pa pozivljamo javno predvsem g. župnika F. Kosirja, katerega nedeljske izjave pripuščajo razlago v škodo Sokolu, da prihodnji nedeljo obakrat s priiznice točno pove imena storilcev nasprotnikov - Sokolov, ker ne dovolimo, da bi se sumničilo celo naše društvo in ostali napredni živeli Jezice. Nadaljnje korake si pridržujemo. — Sokolski odsek Jezica.

OSILNICA OB KOLPI. Naše poštne razmere je čudovito naglo in dobro uredil g. ravnatelj Ditz, ki se rad pohvali da je kumek g. poštnega ravnatelja dr. Debelaka in o katerem gre glas, da je hud sovražnik rujnega vinca in nežnega spela. Te dni je svoje delo izvršil v največjo zadovoljnost naše domače duhovno-pastirske uprave. Da bo »farovž« prej informiran o pismih in časopisih, koje prejemajo naprednjaki, je g. Ditz nastavljal pri nas za listonošo — g. organizator Reči moramo, da je ta misel naravnost originalna. Ali res ni od pomoči proti takemu postopanju ljubljanske poštne uprave?

KOČEVJE. V soboto dne 12. aprila je uprizorila ribiška gledališka družba na odru osnovne šole dramo »Golgota«. Priznati moramo, da smo bili presenečeni nad dovršenim predstavljanjem naših sedov. Gospod Makarij od šentjakobskega odra in gđ. Bartolova sta pokazala umetniško poglobljenost in interpretaciji čustev dvojni bitji, ki ju dovede mistična usoda skupaj, kratka sreča in potem odtušnost do katastrofe. Izmed ostalih so kreirali g. Kopitar, g. Lulik in nemorni Završnik svoje vloge zelo poglobljeno in simpatično. Tudi g. Pečjak in gđ. Lovšina sta bila prikupljiva. Želimo ribiške igralce še večkrat videti.

ST. PAVEL PRI PREBOLDU. Sokolsko društvo priredi v nedeljo dne 27. aprila ob 4. uri popoldne v gorenjih prostorih g. Franca Vedenika pevski koncert moškega zbora in veseloigro »Oporoka lukovskega graščaka«. Na sporedu so najrazličnejše narodne in umetne pesmi. Vabljeni so vsi prijatelji dobrega in lepega.

Darujte, da rešimo sokolski Tabor!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Sreda, 23.: »Cezar in Kleopatra«. C. Cetrček, 24.: »Ašantka«. A.
Ljubljanska opera.
Sreda, 23.: »Mužiček« in plesni večer. P. Cetrček, 24.: »Manon Lescaut«. D.
Celjsko gledališče.
Sobota, 26.: »Mamzelle Nitouche«. Izv.
Mariborsko gledališče.
Sreda, 23.: »Veseli dan ali Matiček se žen«. Premijera D.

Hudožestveniki v Mariboru. Uprava narodnega gledališča v Mariboru je ukrepla vse potrebno, da omogoči gostovanje odličnih ruskih umetnikov na našem odru. Ker pa so stroški zelo veliki, je skoraj nepotrebno posebej omenjati, da mora mariborsko občinstvo kar najhitreje z dovoljnim obiskom podpirati to akcijo. Hudožestveniki bodo gostovali v Mariboru sredi maja tri večere. Prvič bodo igrali Dostojevskega »Selo Stepančikov«, drugi večer Dickensovo »Borbo življenja«, tretji večer pa delo slavnega indijskega pesnika Rabindranath-Tagore »Kralj

mlina gostovanja se lahko rezervirajo že sedaj pri gledališki blaginji (od 9. do 12. in od 15. do 17.). Telefon 332.

Iz dunajskega glasbenega življenja

Dunaj, pred prazniki.
Za dunajsko drž. opero je bil 15. april praznik. Nastopila je slavna Jeritza v operi »Tosca« prvič po svojem povratku iz Amerike. Zasedba predstave je bila prvovrstna: Cavaradosija je pel Piccaver, Scarpio Duhan, ki je tudi prvič po daljši bolezni. Opera se je pela v italijanskem jeziku. Hiša je bila seveda razprodana, vsako arijo je poplaval brezkončen aplavz, navdušenje od orkestra do zadnje galerije. Jeritza je umetnica v petju in v igri, ona je danes prva pevka na svetu in to pove vse. Ko se je pred dnevi vrnila na Dunaj in je kar drugi večer nastopila na slavnosti dunajskih ženskih društev, je bila sprejeta kakor kraljica. Njen glas je v zadnjih letih neverjetno pridobil na finesi. Veliko arijo v II. dejanju »Tosce« poje leže na tleh in zarita v preproge, publika pa se čudi in strmi, odkod ti glas izide.

Dan poprej sta nastopila na koncertu tenorist Piccaver in italijanski baritonist Pasquale Amato. Zadnji je tekom minulega tedna nastopil dvakrat kot gost v operah: »Tosca« in »Bajazzo«. Amato je bil svoj čas član milanske Seale, zadnja leta pa poje na Metropolitanu v New Yorku, kjer je nastopal skupaj s Carusom in Destinovo. Battistinija, ki smo ga nedavno čuli na Dunaju, v glasovnem oziru dačko ne dosega, četudi je celih dvajset let mlajši od njega.

V »Tosci« je bil njegov partner v ulogi Cavaradosija naš rojak Rljavec (kot gost), ki je bil glasovno dober. V »Bajazzu« pa je pela z njim g. Debička, katere se je pred dnevi vrnila iz Slovenije. Pred dvema tednoma je gostovala na Volksooperi ga Tinka Vesel-Polla kot Gilda v Rigolettu. Dunajska kritika hvali njeno lepo koloraturo in njen pisan. Te dni se je tudi mudil na Dunaju ljubljancem znani baritonist Primož iz Zagreba ter so je pogajal z ljudsko opero za angažma. A. M.

Izredno zanimiv koncert v Ljubljani. V torek dne 20. aprila se vrši v Ljubljani v Unionski dvorani koncert francoskega kvinteta na pihala. V kvintetu so zastopani sledeči instrumenti: flavta, oboa, klarinet, fagot, rog, spremlja jih klavir. Danes javljamo ta zanimiv koncert, natančnejši program objavimo v eni prihodnjih števil. Koncert priredi naša Glasbenica.

na Matice s sodelovanjem Francoskega inštituta v Ljubljani.

»Parsifal« v Zagrebu. Cesar si Ljubljana še dolgo ne bo mogla privoščiti, to si Zagreb lahko dovoli večkrat: Wagnerjevo operno glasbo. Za Veliko noč so v zagrebški operi peli »Parsifala« dvakrat. Opera je izpadla po zatrdilu kritika naravnost slajno. V glavnih vlogah so nastopili g. Vika Engel in gospodje Flögl, Knittel, Vušković in Primožić. Orkester je prečeno vodil ravnatelj Sachs. Obe predstavi sta bili izborna obiskani.

XXVIII. letnični večer Hrvatskega glasbenega zavoda v Zagrebu se bo vršil 25. aprila in bo obsegal sonate za violino in klavir od kompozitov: Beethovna, Dvořaka in Sindinga. Program bosta izvajala dama Fani Brandlova in gospod Ciril Lišar.

Premijera izvirne hrvatske drame v Zagrebu. 30. t. m. bo v Zagrebu premijera izvirne hrvatske drame »Zrinjski«, katero je napisal Tito Strozzi. Pisatelj prikazuje v svojem delu najvažnejše in najrazličnejše momente iz epohe zrinjsko-frankopanske. »Zrinjski« ima devet slik ter se bo igral v avtorjevi režiji.

Gostovanje zagrebškega dramskega umetnika Papia v Beogradu. Najboljši karakterni igralec zagrebškega gledališča g. Josip Papić je povabljen na gostovanje v Beograd in se odzove pozivu 21. t. m. ter nastopi v Balzacovi komediji »Morca-deta«. Papić bo praznoval pred kratkim

25letnico gledališkega delovanja v svoji stroki na zagrebškem odru.

Ponovitev cikla Emetanovih simfoničnih pesnitev v Zagrebu. 27. t. m. ponovi zagrebška Filharmonija cikel Smetanovih simfoničnih pesnitev »Ta vlast«. Koncert bo dirigiral operni ravnatelj Milan Sachs, ki je dosegel pri črtdanljih dveh izvajanjih velike uspehe, katerim je priznala kritika popolno umetniško ceno.

Desetletnica smrti kritika Jovana Škerlića. Omladinske organizacije v Srbiji pripravljajo letos veliko proslavo desetletnice smrti srbskega literarnega zgodovinarja in kritika Jovana Škerlića, ki velja poleg drugega tudi za idejnega utemeljitelja jugoslovenskega nacionalizma.

Mednarodni kongres za glasbo so bo vršili letos jeseni na Dunaju. To priliko nameravajo izrabiti dunajski glasbeni krogi v reklamno svrhu za glasbeni Dunaj. V načrtu imajo glasbeno prireditve, ki naj bi se vršila istočasno s kongresom. Izdaja zbranih del psihonanalitika dr. Freuda. Dunajski mednarodno založništvo za dela iz psihonanalitične stroke je sklenilo izdati celokupna dela utemeljitelja psihonanalitične metode dr. Freuda v posebni kolekciji, ki bo obsegala 11 zvezkov. Prvi štirje izidejo že letos prve dni maja, ostali deli pa bodo sledili do konca leta 1925.

Proslava jubilejev glasbenikov na Dunaju. Po proslavi 100letnice rojstva velikega češkega kompozita Smetana

Domače vesti

Velikonočna čestitka kralja vojski in mornarici. Povodom velikonočnih praznikov je izdal kralj Aleksander vojski in mornarici sledečo naredbo: «Oficirjem, podoficirjem, kaplarjem, redovom in službenikom obeh veroljupnih vojsk in mornarici čestitam k prazniku Vstajenja z željo, da ostanjo sijajne vrline naših prednikov in starijih tovarišev v trajnem spominu in nas bodre k novemu zanosu v srečo in napredek naše mile domovine. Vas vse pozdravljam z običajnim kršćanskim pozdravom: «Hristos voskrese, moji dični junaki! Aleksander.»

Financijski minister na Sušaku. Predvčeršnjim je prispel na Sušak finančni minister Stojadinović in si ogledal tamkajšnje pristajniške naprave. Obiskal je tudi Crikvenico in se včeraj popoldne vrnil v Beograd. Bajce namerava vlada dovoliti kredit 20 milijonov za popravo električnih dvigal, železniških tirov, mostov in ureditev obale.

Osebnostna vest. Češkoslovaški poslanik na našem dvoru, g. Jan Šeba, je prispel te dni v Ljubljano ter se je včeraj podal na Bled, kjer namerava prebiti svoj letošnji dopust.

Prevedba in razvrstitev bivših južnih železničarjev. Včerajšnje naše brzojavno poročilo o tej zadevi je bilo vled tiskovnih pomot popolnoma izkvarjeno. Glasilo se je, da je minister svaobračanja imenoval komisijo, ki naj v najkrajšem času pripravi prevedbo in razvrstitev bivših južnih železničarjev.

Uradna lista. Včerajšnja številka «Uradne liste» objavlja med drugim dve naredbi velikega župana mariborske oblasti, in sicer glede davščine na vozila v Celju ter o odmeri in pobiranju občinske davščine od postelj za prenočevanje tujcev v krajevni občini Slatina-Radenci v letu 1924.

Tolmač za italijanski jezik. Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo g. Mihaela Gabrijeleča, dvornega svetnika v p. v Ljubljani, za tolmača italijanskega jezika pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Gosti iz daljnega vzhoda v Beogradu. Prošlo soboto je prispel v Beograd gospod Hon Horas, v učenem svetu znani profesor na vseučilišču v Pekingu, ki se nahaja na naučnem potovanju po Jugoslaviji. Kitajskega znanstvenika spremljajo trije profesorji kitajskih visokih šol.

Nova skupščinska palača v Beogradu. Finančno ministarstvo je iz letošnjega proračuna odobrilo kredit v znesku 10 milijonov dinarjev za dela, ki so še potrebna pri gradnji nove skupščinske palače v Beogradu.

Millijarder Morgan v Dubrovniku. Dne 17. t. m. je prispel v Dubrovnik znani ameriški bogataš Morgan s svojo jahto «Corsair». Tekom popoldneva si je ogledal Dubrovnik in Gruž, v petek pa je odplul proti Splitu.

Smrtina kosa. V Ormožu je umrl v soboto tamkajšnji notar g. dr. Fran Strelec, odlični narodni delavec v bivšem ogroženem našem narodnem ozemlju. Udeleževal se je zlasti pri Sokolu, v politično življenje pa ni posegal, čeprav je bil kremenit naprečnik. Njegova izguba je za Ormož težak udarec. Pokopali so ga v ponedeljek ob veliki udeležbi občanstva.

Včeraj pop. je umrla v Ljubljani ga. Marija Verbič, roj. Sedmak, mati uradnika Slovenske banke g. Zlatka Verbiča in tašča zdravnika g. dr. Pavla Avramoviča ter odvetaika g. dr. Sterna. Pokojnica je bila vrta narodna žena, ljubeznivega značaja in splošno priljubljena. Pogreb bo v četrtek ob 17. uri iz Beethovne ulice št. 9 na pokopališče na Viču.

Dne 19. aprila je preminula ga. Marija Turk, roj. Potkavnik, mati državnega veterinarnega nadzornika g. Hugona Turka. Pokopali so jo v ponedeljek. — V Hrasniku je umrla v ponedeljek v visoki starosti 82 let ga. Marija Rainer, roj. Selan, skrbna mati in dobra gospodinja. Pogreb bo danes ob 2. popoldne na pokopališču v Dolu pri Hrasniku. Bodi jim ohranjen blag spomin, žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Razpisana mesta državnih cestarjev. V področju gradbene direkcije za Slovenijo v Ljubljani je popolniti 24 mest državnih cestarjev, in sicer v okrožju gradbenih sekcij v Ljubljani 10, v Kranju 1, v Novem mestu 4, v Mariboru 2 in v Muški Soboti 7 mest. Služba je v prvih treh letih zračna, potem pa dobe službeno stalnost. Prošnje je vložiti do 30. aprila pri gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg 1.

Boljšje cigarete. Kakor javljajo iz Beograda, bo uprava državnih monopolov koncem meseca aprila izročila prometu najprej cigarete «Jadrana», potem pa še «Kosova» in «Sumadija» v škatlicah po 20 komadov. Izdelane bodo iz najboljših tobačnih vrst.

XXIII. redni občni zbor Slovenskega trgovaškega društva «Merkur» v Ljubljani se vrši v četrtek dne 24. aprila t. l. ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih — Gradišče 17, I. nadst. — s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav in poročilo predsedstva. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Poročilo preglednikov računov. 5.) Sprememba pravil. 6.) Volitve odbora. 7.) Določitev članarine. 8.) Raznotherosti.

Organiziranje obrtniških vajencev. Iz obrtniških krogov nam pišejo: V zadnjem času opazujemo, da gospodje komunisti organizirajo obrtniške vajence za nastop proti učenim gospodarjem in tudi proti učiteljem. Dočim se mojstri trudimo, da vzgojimo iz vajencev poštene in dobre delavce, hočejo oni uvesti do česturnega delavstva in še za to plačilo. Po našem mnenju je naravno dolžnost vlade, da nas podpira v stremjenju, da pravilno izobrazimo obrtniške nastajajo, da bo imel veselje za delo in spoštovanje do svojega učnega gospodarja, učitelja in ljubezen do lastne države. Razmere postajajo vedno bolj neznozne in bomo učni gospodarji, ako bo šlo tako naprej, prisiljeni, da posežemo po radikalnem sredstvu: opustili bomo namreč kratkoma vsakega organiziranega vajenca.

Naši državljani v Rusiji. Misija narodnega odbora, ki se je koncem leta 1922. podala v Odeso, objavlja sedaj podatke o Jugoslovenih, ki se še iz časov svetovne vojne nahajajo v Rusiji. Po teh podatkih je še približno 4000 naših državljanov v sovjetski Rusiji, in sicer 3000 ujetnikov ter 1000 beguncev — mož, žen in otrok. Od tega števila se je preteklo leto s pomočjo narodnega odbora vrnilo v domovino okroglo 500 oseb, dočim so drugi še ostali v Rusiji.

Za odpravo potnih listov. Društvu narodov je bil nedavno predložen predlog, naj se skliče mednarodna konferenca v svrhu ureditve vprašanja potnih listov in potnih vizumov. Konferenca naj bi sklenila, da se potni listi popolnoma odpravijo, ravnotako tudi potna viza. Med udeleženiimi državami naj se sklene medsebojna konvencija, po kateri bi bilo dovoljeno svobodno potovanje iz ene države v drugo.

Novo podjetje. Industrija, obrt in trgovina so nabavljale doslej nepremočljive in specijalne tkanine v tehniške svrhe, kakor n. pr. plahte, platno za šotore, jadra za barke in jadrnice, konopne cevi, tkanine za cedilnike, nepremočljive oblike za mornarje in delavce itd. večinoma iz inozemstva. Tej nepriliki je pomagano sedaj s tem, da je stara in ugledna tvrdka M. I. Elsinger in sinovi na Dunaju, tvornica nepremočljivih tkanin, povečala glavno zalogo za SHS trdi ki Brada Franki in drug, Zagreb, Frankopanska ulica 6, kjer je obenem uredila izdelovanje plaht, šotorov itd. po meri in po načrtih.

Polzvedba. 65-letni prevzlikar Franc Hrovat iz Krške vasi na Dolenjskem, je nedavno tega izgubil od doma in se ni več vrnil. Mož je slaboumen in so ga vi-

deli zadnjikrat dne 7. aprila na Temenci pri St. Vidu. Imel je baržunaste hlače, črno srajco in ameriške čevlje. Kdor bi ga kje videl, naj sporoči to pogoju mu sinu Francetu Hrovatu, posestniku v Krški vasi, pošta Krka na Dolenjskem.

50 odst. popusta na železnični obiskovalcem zagrebškega velesejma. Legitimacije izdaja Tourist - Office, Aleksandrova cesta.

Sleparska dvojica. Po Sloveniji se klatita Izidor in Gabrijel Stubičar, doma baje iz vasi Pleši v občini Bednja na Hrvatskem. S seboj imata neko dovoljenje od občine za pobiranje prispevkov za pogorele. Na podlagi informacij pa se je ugotovilo, da je ta dokument potvorjen in osebi s takim imenom v občini Bednja sploh ne obstojata. Sleparja sta stara okoli 20 let. Kdor bi ju izsledil, naj naznani takoj varnostnim organom.

Roparski napad v Hudem potoku. V svoji hiši v Hudem potoku je bil pred nekaj dnevi od dveh neznancev napaden posestnik Ivan Skornšek. Roparja sta bila oborožena s sekuro in kamnom. Eden od napadalcev je pričel svojo žrtev daviti, drugi pa je stal s sekuro pri vratih. Med ruvanjem pa se je Skornšku posrečilo doseči kuhinjski nož, s katerim je sunil napadalca najprej v glavo, potem pa v trebuh. Kljub rani se je nasilnežu s svojim tovarišem posrečilo ubežati. Domneva se, da sta bila neznanka najbrže delavca iz tovarne v Polzeli.

Zagoneten zločin med ameriški rojalji. Kakor poroča naš poročilnik «Naš dom», je bil 20. marca v Philippi v Zedinjenih državah izvršen grozen zločin. Jospina Kastelle se je peljala s vlakom k zdravniku. Zvečer jo je šel čakati njen mož na postajo, ki je oddaljena komaj četiri ure od njegovega stanovanja. Ko se je žena pripeljala, ni bilo moža nikjer. Naslednjega dne pa so našli v bližini njegov klobuk in kosce lobanje. Komisija je ugotovila, da je bil Kastelle razstreljen. Groznega umora je osumljen neki tamkajšnji Slovenec, ki je zločin baje že priznal.

Uboj v Rušah. Na velikonočni ponedeljek se je dogodil na potu iz Ruš na glazovo v Šmolniku krvav pretep, tekem katerega je bil smrtno zaboden kovač Josip Mak. V bližini graščinskih žag ga je namreč srečala družba vinjenih fantov, ki so se prepirali. Ko je prišel Mak mimo, se je nenadoma in brez vsakega vzroka zakadil v njega neki šimek in porinil nož tako globoko v prsa, da je še čez nekaj minut izdihnil. Morilec je bil aretiran še istega dne in izročen sodišču. Umorjeni Mak je bil marljiv obrtnik in so ga šele v minulem pustu oženil.

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

deli zadnjikrat dne 7. aprila na Temenci pri St. Vidu. Imel je baržunaste hlače, črno srajco in ameriške čevlje. Kdor bi ga kje videl, naj sporoči to pogoju mu sinu Francetu Hrovatu, posestniku v Krški vasi, pošta Krka na Dolenjskem.

50 odst. popusta na železnični obiskovalcem zagrebškega velesejma. Legitimacije izdaja Tourist - Office, Aleksandrova cesta.

Sleparska dvojica. Po Sloveniji se klatita Izidor in Gabrijel Stubičar, doma baje iz vasi Pleši v občini Bednja na Hrvatskem. S seboj imata neko dovoljenje od občine za pobiranje prispevkov za pogorele. Na podlagi informacij pa se je ugotovilo, da je ta dokument potvorjen in osebi s takim imenom v občini Bednja sploh ne obstojata. Sleparja sta stara okoli 20 let. Kdor bi ju izsledil, naj naznani takoj varnostnim organom.

Roparski napad v Hudem potoku. V svoji hiši v Hudem potoku je bil pred nekaj dnevi od dveh neznancev napaden posestnik Ivan Skornšek. Roparja sta bila oborožena s sekuro in kamnom. Eden od napadalcev je pričel svojo žrtev daviti, drugi pa je stal s sekuro pri vratih. Med ruvanjem pa se je Skornšku posrečilo doseči kuhinjski nož, s katerim je sunil napadalca najprej v glavo, potem pa v trebuh. Kljub rani se je nasilnežu s svojim tovarišem posrečilo ubežati. Domneva se, da sta bila neznanka najbrže delavca iz tovarne v Polzeli.

Zagoneten zločin med ameriški rojalji. Kakor poroča naš poročilnik «Naš dom», je bil 20. marca v Philippi v Zedinjenih državah izvršen grozen zločin. Jospina Kastelle se je peljala s vlakom k zdravniku. Zvečer jo je šel čakati njen mož na postajo, ki je oddaljena komaj četiri ure od njegovega stanovanja. Ko se je žena pripeljala, ni bilo moža nikjer. Naslednjega dne pa so našli v bližini njegov klobuk in kosce lobanje. Komisija je ugotovila, da je bil Kastelle razstreljen. Groznega umora je osumljen neki tamkajšnji Slovenec, ki je zločin baje že priznal.

Uboj v Rušah. Na velikonočni ponedeljek se je dogodil na potu iz Ruš na glazovo v Šmolniku krvav pretep, tekem katerega je bil smrtno zaboden kovač Josip Mak. V bližini graščinskih žag ga je namreč srečala družba vinjenih fantov, ki so se prepirali. Ko je prišel Mak mimo, se je nenadoma in brez vsakega vzroka zakadil v njega neki šimek in porinil nož tako globoko v prsa, da je še čez nekaj minut izdihnil. Morilec je bil aretiran še istega dne in izročen sodišču. Umorjeni Mak je bil marljiv obrtnik in so ga šele v minulem pustu oženil.

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

Edino pravi in zanesljivi pecivni prašek in vanilin-sladkor znamke «Adria».

u— Razjarjena muslimana. V Kovačevih gostilni v Kolodvorski ulici sta se v ponedeljek zvečer muslimana Mešak in Hakiša Cerlaković sprla s strugarjem Stefanom J. in Dragotinom K. Kmalu se je razvil pretep, tekem katerega so vročerkveži razbili nekaj miz in stolov ter vrh tega pregnali tudi vse goste iz lokala. Konec borbe je napravil redar ki je spravil vse razgrajene na bližnjo strazišnico.

u— Dražba starih pušk in samokresov. Dne 29. aprila 1924 ob 9. uri se bo do prodajale v porotni dvorani razne stare puške (primorne za lovsko čuvaje) in samokresi in sicer samo dražiteljem ki so v posesti orožnega lista.

u— Zločin na Rožniku. Žrtev napada na Rožniku, Slavko Zvijerca, se bo po zdravniškem mnenju posrečilo obdržati pri življenju, ako ne nastanejo nepričakovane kakšne hujše komplikacije. Ranjenec, ki se dolgo ni zavedel, je prišel še le v nedelo ponoči do zavesti. Napadaleci so že izročeni sodišču. Naknadno se nam dalje poroča, da sta bila krojaški pomočnik Ignacij Jontes in delavec Fr. Lubej paš očitava napada, vendar pa nista bila pri njem udeležena, ampak sta skušala vplivati celo pomirjevalno, čeprav zaman.

u— Tatvine. Trgovskemu sotrudniku Jakobu Punčuhu je bilo iz dvorišča hiše št. 55 na Jernejevi cesti ukradeno 19. t. m. kolo «Eskaa», vredno 2500 Din. — Heleni Sirk je bila na dolenjskem kolo dvoru izmaknjena usnjata torbica, v kateri je imela 200 Din, v dolenjskem vaku pa je na vožnji proti Škofljici neznan uzmovnik vzel neki stranki iz žepa 3750 Din gotovine.

u— Policijske prijave. Od ponedeljka na torek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1. tatvina, 6 prestopkov kaznenega nočnega mira, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prekrščenje policijske ure, 1 pretep in 1 poškodba tuje lastnine.

u— Pobegi. Iz državnega vzgajališča je pobegnila dne 18. t. m. 15 letna gosjenka Julka Sivenc, ki je nekoliko slaboumna. Istega dne se je izgubil od doma 9 letni Franc Zorc, stanujoč pri svojih starših na Sv. Petra cesti št. 1. Deček je rujava oblečen in je gologlav.

ZDRAVILO PROTI REVMAZIZMU.

V Sloveniji, posebno na Gorenjskem, je znano ime dr. Rahlejeva, ki je izumil zdravilo Radio-balsamica zoper vse vrste revmatizma. Prve svoje poizkuse je izvedel dr. Rahlejev na Bledu, kjer je delal s svojim zdravilom prava čuda, ker so ozdraveli ljudje, ki so že popolnoma izgubili nado na ozdravljenje.

Polagoma je postalo to zdravilo, ki je zelo prve uspehe na divnem Bledu, splošno znano sredstvo ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi v širnem svetu. Zdravilo so priznali tako domači kakor inozemski strokovnjaki kot najboljši, najhitrejši in najpopolnejše sredstvo proti vsem vrstam revmatizma, o čemur piše časopisje po vsem svetu, a najbolje pričaju pisma ozdravljenih bolnikov.

Za izdelavo tega zdravila je otvoril g. dr. Rahlejev laboratorij v Beogradu, Kosovska 45. O tem laboratoriju so se izrazili medicinski krogi, da je eden izmed najmodernejših v naši državi. 1212

u— Mestna blagajna ljubljanska zaradi selitve v nove uradne prostore v «Kresiji» do sobote, 26. t. m. za stranke ne uraduje.

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Prošli teden se je rodilo v Ljubljani 24 otrok, med temi 1 mrtvorjenček, umrl pa je 18 moških in 8 žensk, skupaj torej 26 oseb in sicer: 6 oseb za jetiko, 2 za srčno hibo, 2 za rakom, 1 za pljučnico, 1 za škrlatno, 1 za možgansko kapjo, 13 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Glede nalezljivih bolezni je bil prijavljen 1 slučaj obolenja na dušiljem kašlju.

u— Pogreb g. Pavla Skaleta. Naproseni smo, da popravimo pogršček v zadnjem parterju «Slovenskega Narodaa». Pogreb se namreč ne bo vršil ob 5. tem več ob 4. popoldne.

u— Umrl v Ljubljani. Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Jakob Prezel, skladiščnik, 65 let. — Marija Josepini, rudarjeva žena, 50 let. — Fran Rausch, major v p., 55 let. — Marija Turk, zasebnica, 77 let. — Ljudmila Mitic, hišna posetnica, 80 let. — Marija Franko, zasebnica, 79 let. — Pavel Skale umirovljeni ravnatelj mestne klavnice, 68 let. — Ana Zajec, žena strojnika v hotelu «Union», 63 let. — Jospina Stropnik, žena postajnega odpravnika, 23 let. — Pavla Cerar, kočarjeva hči, 12 let. — Angela Jančar, kretnikova hči, 23 let. — Marija Jeraj, delavčeva hči, 3 mesece. — Anton Gradisar, mestni uhgri, 71 let. — Ivan Kamninar, tesarski delovodja, 52 let. — Antonija Očepek, ključavničarjeva hči, 1 leto. — S. Anizija Frančiška Verdelli, usmiljenka, 26 let.

u— Za dijaško kuhinjo «Domovina» je nabral v zaključni družbi g. L. Kovač, tenorist ljubljanske opere 170 Din. Iskrena hvala.

u— Herma Treo, Solenburgova ulica, nudi na finejšje bonbone, vedno sveže pecivo in pristni med «Čebelarkega društva».

u— Československa Obec v Ljubljani pošada ve sredi 23. t. m. v rest. Nar. domu večerke na rožovčencu rodine Vičkonkula p. dr. Zahorskyho a sl. Masniče Skrušnyeh. Prosim o nehojnejši učešt.

u— Krožek magistratnih uradnikov daruje mesto venca na krsto blagopojnega ravnatelja mestne klavnice v p. gosp. Pavla Skaleta znesek 150 Din za društvo slojeh.

u— Ples metulčkov. Opleševalno društvo za Maribor in okolico priredi dne 10. maja t. l. v Götzovi dvorani ples metulčkov. Predpriprave za to veležnimo prireditve so v polnem teku. — Vabila se v kratkem razpošljejo.

Iz Primorja

*** Preganjanje naših ljudi v Italiji.** Uradni «Osservatore Triestino» javlja, da je tržaška prefektura z odlokom, potrjenim od ministrstva za notranje zadeve v Rimu, odklonila italijanskim državljanstvo odvetaiku dr. Mateju Trinajstiču v Volovskem, valed česar ne more več biti odvetaik, ker ni italijanski državljan. Enaka usoda je baje zadela dr. Henrika Tumo v Gorici. To mora na javnost napraviti najmučnejši vtis, ne samo zaradi tega, ker sta uničena dva odlična odvetaika, ampak posebno tudi zato, ker sta oba izvrševala vso svojo sodno in odvetaiško prakso nad 80 let v Istri, oziroma na Goriskem in delovala tudi javno v teh deželah. Tako se pač ne postopa v nobeni drugi državi!

Sodišče

*** Pogrebna zgodba.** Nekje je nekdo nekdo umrl za legarjem, kar samo po sebi seveda ni direktno kaznjivo ali v katerikoli zvezi z zakonom, razen kar se tiče dedščine — no pa to se v tem slučaju ni bilo treba bati. Velede nevarnosti infekcije pa je tamonjni okrajni zdravnik odredil potrebno, da se bolezni ne razširi še z mrliča in je zato prepovedal običajne mrtvaške ceremonije, kar je sorodnika umrlega zelo togotilo. Vendar se je kondukt po vpoštevanju varnostnih ukrepov vrnil na moč dostojanstveno in so preostali v nenavadni izključnosti poslali v liste zabvalo: «Vsem, ki so našega preljubega očeta, strica, tasta, svaka itd., spremili na zadnji poti, kakor tudi vsem, ki so...» itd. itd. pripomogli, da se je pogreb kljub neumestnemu oviranju dr. N. N. vršil tako lepo in ganljivo... itd. se tem potom zahvaljujejo... Ljubljansko deželno sodišče je iniciatorja tega neumestnega napada na okr. zdravnika obsodilo na 1000 Din globo.

*** Simulant.** Jože Kralj iz Tržiča ima smolo; vedno mu kdo kaj ukrade, a kadar naznani tatvino, obdolže njega smolega. To pot mu je zmanjkalo 60 parov zaupanih čevljev in nekaj usnja v vrednosti 1500 Din — izgnilo je vse iz zaklenjene omare, ko je bil nekje na delu in ni bilo nikogar doma. Po mnogih izkukanjih izučen, tatvine ni naznanil. Pa glej ga, vseeno so ga prišli in bil je obojen pred ljubljanskim deželnim sodiščem na 2 meseca ječe in 1250 Din poravnave škode, ker je tudi v tem slučaju le fingiral vlom, oziroma tatvino, ki jo je pravzaprav izvršil sam. To je pa že res smola.

*** Železnino so kradli.** V Majdiševih trgovini Merkur v Celju so bili zaposleni že več let Fr. Kasanik, skladiščni delavec iz Trnovca, Josip Možina, kovač v Sp. Hudinji in Al. Gračner skladiščnik v Ostrožnem. Dočim so bili prva leta svoje službe pošten, so tekem leta 1923. ukradli svojemu gospodarju večjo množino kosira, razno jedilno orodje in pla. Tatvina je prišla na dan na ta način, da so ponujali ukradene stvari nekemu trgovcu v Mariboru, ki je bil prej uslužbenec Majdiševih trgovine. Celjska policija je izsledila tatove, ker je našla shranjen pri nekem celjskem peku zaboj pil, ki so jih prinesli tja od nekega baje neznanega trgovca. Kasanik je tatvino odkrito priznal ter se zagovarjal s slabo plačo in z neugodnimi gmotnimi razmerami. Ostala dva obtožena pa sta soudeležbo po večini tajila. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Kasanika na 6 tednov, Gračnerja na 4 tedne in Možina na dva tedna poostrenejega zapora.

*** Nerečni povojni lesni trgovci** 24-letni Bganko Pečovnik iz Zavadne pri Celju je bil dne 12. aprila pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen na 20 dni poostrenejega zapora, ker je leta 1922. izval bil nekemu lesnemu trgovcu v Celju po pretezu, da mu nakupi 35 do 40 kubičnih metrov orehovega lesa, večjo vsoto denarja. Bil je pa samo lesni trgovec na papirju, ki je tudi v Zalcu nerealno manipuliral z lesom.

Vreme

Dunajsko vremensko poročilo: Vremenski položaj se je dalje poslabšal. Včeraj je na mnogih krajih deževalo. Davi je deževalo na Tirolskem. Jutranje temperature so segle nekaj višje od večeraj. Pričakovati je vpad mrzlega zraka.

Napoved za jutri: Večji del oblačno, padavine, padec temperature.

Poslano*

Prizadetim!

Niti sanjal ne bi, da ste vi, v katoliških krogih visokospoštovani mogojnaki, zmogljivi tako gnušnih laži in podlih intrig, kakor ste jih producirali o meni za mojim hrbotom iz nizkotnih nagibov gole škodoželjnosti.

Hoteč priti spletkam do dna, sem dosedaj še sproti zadeval na binavsko umikanje.

Daš se tudi rok pravice ne odtegete, bo poleg tega plačilo za vas — pasji bič!

Mislil, da je ta protest dovolj glasen. Kdor se čuti prizadetega — predmet!

DR. MAKSO PETERLIN

Ljubljana, dne 22. aprila 1924.

Iz življenja in sveta

0 morskih globinah

Znanstveniki so izračunali, da značaj površina vsega svetovnega morja okoli 365 milijonov kvadratnih kilometrov. Kako ogromen je torej prostor, ki ga izpolnjuje voda! Raziskovanje morja je problem najnovejšega časa. Pred dobrimi sto leti smo bomo malo vedeli o morskih globinah. Šele ko s l. 1850. pričeli polagati kablje, so pričeli meriti morske globline. Na tem področju so se najbolj odlikovale pomorske države, v prvi vrsti Anglija in Amerika.

Doslej se je smatralo, da znaša srednja morska globlina 3500 m, toda največje doslej izmerjene globline so nahajajo v Tihem oceanu (9780 m), Atlantskem oceanu (8340 m), Indijskem oceanu (6450 m), Južnem ledenem morju (5733 m) in Severnem ledenem morju (3800 m). Ako pomislimo, da se je človek v notranjosti zemlje zaril le do 2133 m globine in da se popne drzni zrakoplovec v zračne višave le do 10.500 m, tedaj si lahko predstavljamo, kaj pomenijo omenjene globine izpolnjene z vodnimi masami.

Zanimivo je dalje dejstvo, da odgovarjajo največje globine oceana največjim višinam gora in da se največje globine morja nahajajo v bližini suhe zemlje in ne morda v sredini oceana.

Do izbruha svetovne vojne so merili morske globine s precej primitivnimi napravami. Šele svetovna vojna s podmornicami je naputila narode do tega, da se v svrhu obrambe oborožijo z drugimi sredstvi: trebalo je ustvariti podmorske čolne, nevidne na površju. Podmornice so določale oddaljenost ladje s pomočjo sprejetih glasovnih valov. Kmalu nato pa je ameriški fizik C. Hayes izumil aparat za določevanje morske globine s pomočjo zvoka. S tem aparatom je mogoče v par minutah točno določiti morsko globino.

Ta novi aparat za merjenje globin računa s hitrostjo širjenja glasovnih valov v vodi. Z dna ladje se odpošlje udarec, ki v valovih kroži do morskega dna, kjer se val odbije in vrne v obliki odmeva nazaj. Koliko časa potrebuje za pot glasovni val in odmev, je znano in na podlagi tega se lahko izračuna morska globina.

Ko bodo sčasoma natančno ugotovljene vse morske globine, tedaj bo mogoče raziskovati tudi živalsko in rastlinsko kraljestvo teh neznanih področij naše zemlje. Človek bo potem ta marsikatero spoznanje bogatejši.

Ameriško gledališče

Ruske in nordijske drame Čehova, Ibsna, Hamsuna in drugih so za Američane prava morija. Prekoceanci zahtevajo predvsem povsod srečnega konca. Ne marajo n. pr.: «Traviata», kajti človek ne mara umreti za sušico. Saj je dosti zdravil. To pravilo velja posebno za kinematograf. Nekoč sem gledal dolg neverjeten film. Dva junaka sta bila besno zaljubljena v eno lepoticco. Eden je moral ostati nesrečen. Vendar ne! Cisto na koncu dejanja se je izkazalo, da je imela lepoticca sestro-dvojčka. Bili sta si podobni kakor dve kaplji vode. Oba junaka sta se takoj srečno oženila...

Nebroj filmov kaže zasledovanja vlomilcev bančnih blaginj po zvitihi detektivih. Končno pa se vlomilec skesa in postane poštenjak.

Kapital in poštenost vselej zmagujeta na odru, ker to je potrebno za državo. Vsi časopisi, kino in gledališča so lastniki kapitala in ta protežira samo kar je koristno za vse.

Večina ameriških gledališč spada v vrsto varietev morfejev. Oledate zaporedoma slab balet; pol dejanja operete ali enoaktne komedije, nekaj kar spada v

čirkus: petje, ples, akrobate, plavalce, slone, morske pse. Vmes je seveda kino. Samo New York šteje do 1000 kinov in vsi uspevajo kljub visokemu davku.

Na koncu sporeda pride vedno modna revija lepotic. Pomanjkanje lepote nadomešča vselej mehanika. Na odru stoji svetilka, čoln, avtomobil, miza s posodo. Vse to se ponavlja nešteto krat in si novi stare Evrope umirajo od dolgega časa. Kaj pomagajo izvrstno parfumlani ventilatorji in slaba ledena limonada, ki se deli zastoj? V enem najboljših «revues» je Robinson Krusoe mlađši celo dejanje pretepal divjake z gorjajočo po glavah. Moč kaže divjaku žepno ogledalce in ko se ta začudi, ga bje po glavi. Divjak se prekucaje in umira. Občinstvo je navdušeno in smeje ni konca.

Največje podjetje te vrste je velikanski hipodrom v New Yorku. Tu dobite resnično «popolno protivrednost vašega denarja», kakor govore domačini. Gledališče ima prostor za šest tisoč gledalcev. Na odru nastopa več tisoč ljudi. Najboljši prostor stane dva in pol dolarja in za ta denar se vidi res dosti. Petje, čirkus, balet na kopnem, pod vodo in v zraku, pravi parobrod in vlakci, konjske dirke, lov na slone, ki se vrši v velikanskem basenu. Električni efekti so krasni. Največja umetnost ameriškega refiserja je presenečenje. Celo dejanje drži n. pr. kuliso klp. Na koncu predstave prične klp. nenadoma govoriti...

V drugem komadu sveti luna v gostem tropičnem pragozdu. Opice plešejo, papige letajo, balet nastopa. Nato pride lovec z veliko kletko ter hoče streljati iz kletke na levo. Luna mu je na poti, ker je presvetla. Toda sklati jo na tla in vplihne kakor svečo.

V zadnjem dejanju predstavlja zastor v ozadju odra veliko polo z notami, pod katerimi poje nekdo na odru. Nenadoma se prikaže iz vsake notne pike ženska glavica, skupaj do 200 žen, ki vse pojo. Taka vzporeditev stane ogromnega denarja, zato pa drži občinstvo k tem predstavam kakor brez pameti. Tako je torej gledališče v Ameriki: strogo in izključno denarno podjetje, ki pa po načinu svojega izražanja nikdar ne žali čustev ameriškega državljana.

Skavtizem

Ustavovitelja skavtizma sta Amerikane Ernest Thompson Seton in angleški general Baden Powell. E. T. Seton je prvi uresničil geslo «nazaj k naravi» in je ustanovil leta 1902 organizacijo «Indijanskih gozdnikov» v Ameriki. Z veliko vnamo in uspehom je navduševal mladino iz slabega mestnega zraka v divno naravo, kjer so si sami postavljali šotore, si kuhali, se zabavali in proučevali naravo.

Drugi ustanovitelj je angleški general Baden Powell, že preje pristajal E. T. Setona. V burški vojni leta 1899 je branil trdnjavo Maseking. Ko mu je zmanjkalo voljakov, je organiziral izvidniško četo 14 — 18 letnih mladenčev, katere se je izobno obnesla. Po končani vojni mu je bilo žal zapustiti disciplinirane čete. Sam se je posvetil popolnoma skavtskim idejam. Opisal je svojo vzgojno metodo v knjigi «Scouting for Boys», katere se je razpečalo v enem samem letu nad 200 tisoč izvodov. Vzgal je pa svojo četico še nadalje, ji pridobil novih članov in ustanovil posebno organizacijo «Izvidniških dečkov» (The Boy Scout). Skavtska ideja se je hitro razširila na vse evropske države, kakor tudi v Ameriki. Že leta 1910 je štela pol milijona članov, a danes do dva milijona.

Razlika med Setonovimi gozdniki in Baden-Powlovimi skavti je več ali manj le formalnega značaja. Setonova organizacija zasleduje bolj indijanski smer, Baden-Powlva pa poleg divne roman-

tiške strogo disciplino in praktične vežbe.

Kakšna je naloga skavtizma? Vsestransko vzgajati mladino za dobre člane človeške družbe in dobre državljane. Odvajati mladino od slabih razvad, zlasti kajenja in alkohola. Vzganjanje smisla za vzajemnost in skupnost, za red in disciplino, za bratstvo med ljudmi in narodi. Obojenje smisla za prirodno krasoto in zdravo romantiko s prirejanjem taborovanj v prosti naravi. Vežbanje spretnosti, ki so potrebne za življenje (postavljanje šotorov, kuhanje, prva pomoč, plavanje itd.). Obojenje ročnega dela z lastnim izdelovanjem skavtskih potrebščin.

Naj omenim na kratko še organizatorični red.

Vsaka organizacija se deli na šest odsekov: Čebulice (deklice) in volčiči (dečki) od 7 — 11 leta, skavti — skavtke (plankinke) 11 — 18 leta in pobratimi — posestrime od 18. leta dalje. Najmanjša skavtska edinica je vod, ki nosi ime kake živali (pri deklicah ime cvetlice), šteje deset članov, vodi ga vodnik (vodnica). Štirje vod tvorijo četo (kolo), poveljuje ji četovodja (kolovodja). Vse čete (kole) v enem mestu tvorijo steg. Vsi stegi v eni državi tvorijo savez (več savezov v eni državi ne sme obstojati).

Med Slovani so uvedli skavtizem prvi Čehi in Poljaki, ki štejejo danes že več 10 tisoč članov. V Jugoslaviji se je osnovala ta organizacija najprvo v Srbiji leta 1911 kot četniško odelenje «Saveza Trezvene Mladeži», a od leta 1917 kot odsek «Društva za zaščito Jugoslovenske dece». Leta 1921 se je osnoval «Savez Izvidnikov in Planink» s sedežem v Beogradu. Savez je član «Mednarodne skavtske zveze», od 25. julija 1922 tudi član «Slovenske skavtske zveze» (Poljska, Čehoslovaška, Rusija in naša država) ter šteje danes nad 65 stegov s preko 3 tisoč članov.

V Sloveniji se je osnoval prvi steg v Celju maja 1922, kmalu nato v avguštu v Ljubljani, sledila sta še stega v Mariboru in Trbovljah. Junija lanskega leta se je ustanovila «Skavtska župa za Slovenijo» v Ljubljani.

Zeleti bi bilo, da se organizirajo po vsej Sloveniji novi stegi tega prepotrebnega društva. Bodočnost in blagor domovine in vsega človeštva ležita v zdravju in plemeniti mladini. VI. Šega.

× Štefanija Lonyay zblaznela. «Wiener Journal» poroča, da je grofica Štefanija Lonyay, vdova po pokojnem Rudolifu Habsburškem, težko obolela na Dunaju in da kaže znake blaznosti, podobne onim njene tete Charlotte, bivše mehiške cesarice. Njeno stanje se je v zadnjih dneh zelo poslabšalo, baje radi nedavne smrti sestre Luize, princese Koburske in radi ločitve njene hčere Elizabete od princa Windischgrätzja.

× Rodbinska tragedija na Dunaju. Te dni se je odigrala na Dunaju krhava rodbinska tragedija. Mlad, komaj 24 letni bančni uradnik Rudolf Fiedler je ustrelil svojo 20 letno ženo in se nato skušal umoriti tudi sam. Prizadejal si je težko rano. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se sedaj bori s smrtjo. Mladega moža so prprpravili do strašnega čina neuspehi na borzi in izgube s špekulacijami na borzi. Iz pisma, ki jih je ostavil Fiedler je razvidno, da je strašno dejanje izvršil v sporazumu s pokojno soprogo.

× Iz Stinnesovega življenja. Po Stinnesovi smrti se pripovedujejo različne zgodbe iz življenja tega velebogataša. Stinnes je imel devet let in devet hiš za letovišče toda ni skoraj nikoli živel v njih. V Berlinu je navadno stanoval v četrtem nadstropju hotela «Adlon». Večkrat se je zgodilo, da je pred hotelom čakal na Stinnesa avtomobil, toda Stinnes se je medtem že odpeljal z vlakom. Govoril je zelo malo. Navade, da bi druge prekinjal v njihovem govoru, ni imel, pač pa je pazno gledal na prste svojih uslužbencev. Stinnes ni kadil, ne

pli. Moglo bi se tudi reči, da skorajda ni spal. Zabav ni posejal. Oblačil se je zelo skromno. Od konca vojne pa do svoje smrti si je nabavil eno samo obleko in sicer tedaj, ko je šel v Ameriko. Njegova aktivnost je obsegala tri področja:

Univ. prof. dr. Fr. Veber:

Immanuel Kant

K dvestoletnici njegovega rojstva

Ze na tej točki stojimo pred specifično Kantovim pojmovanjem človeškega spoznavanja. Čas in prostor nista taka od subjekta nezavisna čutilstva, na katere bi človek samo izkustveno trčil, kot velja slednje pač n. pr. za temperaturo, barvo, svetlobo itd., temveč čas in prostor so idejna last «spoznavajočega» subjekta samega, katere edina «a priori», brez odzra na vsako izkušnjo razlaga in utemeljuje omenjeno splošno veljavno sintetično matematične sode. Ze tu se vidi opek stik in obenem načelna razdalja med Kantom in Humejem: Tudi Kantu so matematične sode prava spoznavanja, a utemeljuje jih tako, kakor Hume izvestne psevdizkusne sode zavrača; dočim odredka Hume slednjim vsled njih subjektivnega izvora. Zato pa pomenja «subjektivnega» matematične sode za prava spoznavanja prav vsled njih orisanega subjektivnega izvora. Zato pa omenja «subjektivnost» pri Humeju nekaj bistveno drugačnega nego pri Kantu. Pri Humeju je ta subjektivnost psihološka, pri Kantu pa idejna, a priori. Zato se Kant s svojega stališča opravičeno zavaruje proti očitku, da utemeljuje objektivnost matematičnega spoznavanja z zgolj subjektivnimi čutilstvi. Ti čutilstvi namreč pri njem ne pomenjajo nikakih psiholoških zakonov, temveč so samo drug izraz za dejstvo, ki ga Kant neprestano poudarja, da iz kakršnihkoli objektov gole časovne in krajevne izkušnje ne moremo izvajati ne možnosti ne splošno veljavnosti omenjenih in podobnih matematičnih sintetičnih sodb. Ker pa take splošno veljavne sintetične in vendar na času in prostoru sloneče sode imamo, moramo postulirati idejo časa in prostora v subjektu samem, ki pa zdaj ni nikaka izkustveno psihološka kategorija ter tudi subjektu ne pripada kot izkustveno psihofizičnemu bitju, temveč samo kot bitju, ki in kolikor naj pač ima omenjena in podobna matematična «spoznavanja». Vse to pa prenaša zdaj Kant z veliko energijo in doslednostjo na vsa ostala človeška spoznavanja in to spoznavanje v njegovem smislu besede, razlikujoč se v tem pogledu zopet od Humeja, ki priznava orisano splošno veljavnost sploh samo matematičnemu spoznavanju. Kant pa zdaj išče in najde na vseh poljih znanstvenega raziskovanja nebroj enakih sintetičnih in vendar splošno veljavnih sodb, pri katerih si stavi povsod isto vprašanje kakor gori pri matematičnih sodbah.

Tako se Kant zdaj vrača, oborožen s svojo novo metodo, k vsem onim sodbam, ki jih je bil n. pr. Hume že črtal iz liste objektivnih spoznavanj, k sodbam, slonečim na razmerju med «rečjo» in «lastnostjo», «vročkom» in «ušinkom», «razlogom» in «posledico», «slučajnostjo» in «nujnostjo» ter končno sploh na vseh kategorijah n. pr. že tradicijske Aristotelove logike. Kant išče zdaj na polju naravoslovnih ved nebroj primerov za sintetične in vendar zopet splošno veljavne sode, kojih veljavnost pa stoji in pade z veljavnostjo omenjenih drugačnih kategorij, podobno stoji in pade, kakor po njegovem mnenju tudi matem. sode, stoji in padejo z isto veljavnostjo naše ideje časa in prostora. In zopet si stavi tudi tu isto vprašanje: Kako naj pridemo do takih splošno veljavnih in sintetičnih naravoslovnih sodb, ko pa nam gola naravoslovna izkušnja zopet nudi samo posamezne in vsesokoli nestalne vnanje podatke, ko pa vse zgolj izkustvene sode, tikajoče se zdaj tako zvane «vnanje prirode», sploh niso nikaka spoznavanja. Ker pa zopet ne moremo dvomiti o obstoju sintetičnih in vendar splošno ve-

metalurgijo, tisk in plovbo. Razširil je svojo industrijalno moč zlasti na Avstrijo, navezal stike z Italijo, Rusijo, Skandinavijo in Madžarsko. Njegova smrt pomeni zato pravo odrešenje za industrijo v nacionalnih državah.

ljavnih naravoslovnih sodb, mora pač zdaj tudi tradicijsko pojmovanje «vnanje prirode»: Te sode so sintetične in vendar splošno veljavne, ker sploh ne izvirajo iz nikakih golih vnanjih izkustev, temveč samo iz naših in «a priori» v nas vložnih idejnih naravoslovnih kategorij, ki nas takisto «a priori» k tem sodbam silijo in obenem omogočajo ter utemeljujejo njih splošno veljavnost. Kakor popreže čas in prostor, tako je zdaj Kantu tudi vnanja priroda postala le ideja vnanje prirode, namreč ideja vseh onih zopet neizkustvenih kategorij, na katere smo že načelno navezani prav pri spoznavanju, to je sintetičnem in vendar splošno veljavnem raziskovanju «vnanje prirode». Tako raziskovanje bi bilo tudi tu naprej izključeno, če bi imeli na razpolago le vnanjo izkušnjo, ki nam pač tudi omogoča sintetične sode, toda ne splošno veljavne vrste. Možen je zopet samo ta izhod, da imamo mi sami vsa apriorna sredstva za tako znanstveno raziskovanje, ki zopet niso nikake izkustveno psihološke kategorije in nam zopet ne pripadajo le kot izkustveno psihofizičnim bitjem, temveč le kot bitjem, ki in kolikor naj pač imamo tudi naravoslovna «spoznavanja». Kaj pa nam pomemtakem ostane od vnanje prirode same, če si od nje odmislimo vse omenjene in podobne ter a priori v nas same vložene naravoslovne kategorije? Kant na to vprašanje točno odgovarja: V tem primeru še ostane prav vsa naša časovna, krajevna, naravoslovna izkušnja, ostane vse to, kar nam nudi in kolikor nam nudi gola izkušnja in kar prav vsled tega že ni več objekt nikakega «spoznavanja». Je to Kantova slovitja «reč na sebi» (Ding an sich), ki je same sploh ne moremo spoznavati, temveč čije spoznavanje v gori orisanim strogem pomenu besede se krije samo z našim lastnim nje oblikovanjem, vrščim se samo s pomočjo omenjenih in «a priori» v nas vložnih naravoslovnih ter končno sploh vseh logičnih kategorij.

Prav na tej točki se pričinja tudi tista slovitja Kantova borba proti vsaki «metafiziki» v njegovem smislu besede, to je proti vsakemu miselnemu prekoračenju onih meja, ki so dane z izkušnjo. Ker mu je vsako strogo spoznavanje isto vetno z orisanim oblikovanjem golih izkušenj s pomočjo omenjenih apriornih kategorij, konsekvntno ne more priznati «spoznavanj», ki bi zadevale ali izkušnjo samo brez onih kategorij ali pa celo prekoračile njene meje: Izkušnja sama je brez omenjenih kategorij sploh «ne dostopna», omenjene kategorije same pa so brez izkušnje «prazne». V istem stiku Kant zato tudi dramatično in neumljivo prikazuje, v kaka protislovja, v kake antinomije zabrede naš razum, ko izkuša dokazovati n. pr. eksistenco boga kot nekega nadempričnega realnega bitja. In vendar se pokaže Kant na drugi strani prav na tej točki še v posebni, rekel bi o sebi ni luči, ki je obenem v naskakem kontrastu z njegovo doseženo «logično» doslednostjo. Kant je namreč vsaj iz moralnih razlogov vendar prepričan o eksistenci božji, tudi o posmrtnosti individualnega življenja ter o strogi svobodi naše volje, pri čemer je vse to v istini kakor tudi po njegovih lastnih izjavi v striktnem nasprotju z njegovim doslej podanim pojmom spoznavanja, ki mu pač gre splošna veljavnost in ki zato ne more izvirati po tej svoji veljavnosti iz gole izkušnje, ki pa na drugi strani takisto ne more presežati njenih meja.

(Konec jutri.)

Dr. Ljudevit Pivko:

Šifrirana pisma

(D. R. U. P.)

«Veš, Pivko, neverjetno je, pri moji kršeni duši, neverjetno. Povej Maršalek, ali ni neverjetno. Neverjetno je, kaj je naredil Polli, ta Italijan. Veš, dobil je v roke šifrirano pismo — vrhovna komanda mu je poslala pismo samih števil. Avstrijski aeroplan ga je menda vrgel ponoči nekje na tla in nametal je baje mnogo takih računskih «marnifestinov». Nič drugega ne žitaš ko same številke: 15, 29, 22, 34, same številke. Zgoraj je pisano D. R. U. P., drup, da, drup. Polli pravi, da so šifre in da se v letaku nekaj čita. Zaprla sva se v sobo in si lomila glavo dva dni s številkami. Polli je strokovnjak za dešifriranje in ima na razpolago obilo ključev za čitanje šifer. A vse mu ni pomagalo. «Nemško ni», je rekel. «Slovanško je, najbrž je češko».

Štel je številke in je našel, da je vsega 33 raznih števil, ki se ponavljajo, številke od 11 do 43. Nato je iskal po slovnih abecedah, pregledal nemško, madžarsko, slovensko, češko in druge abecede. Mislil si je, da najde jezik, ki ima 33 pismenk. Romanski jeziki imajo 22 do 25 znakov, nič več. In našel je, da imajo Čehi 33 črk. Nato je izpisal in preštel vse

ti pokaže pismo. Ali ni čudno? Takega posla bi jaz nikdar ne dovršil, kakor ga je ta Italijan. Polli je strokovnjak».

«Ali že veste, kaj je vsebina pisma?» «Prav za prav ne vemo, samo slutimo. Barba (tenente Castelli) v Veroni je pravil, da je zelo važno in da se vrhovna komanda zanima za «manifestino».

Trčili smo in Maršalek si je dovolil kratko napitnico meni in Kumru v pozdrav.

V tem se je vrnil Polli in z njim je prišel major Germano. Germanova prva pot je bila kakor po navadi v kuhinjo.

Polli se je ozrl po ljudeh in ker ni nihče pazil, je potegnil letak iz ovoja.

«To je torej tista velika zagonetka!» Na prednji strani letam pismenke D. R. U. P.; na drugi so bile številke v sledečem redu:

1.) 26 28 18—34 36 26 27 30 34 39 41 16—26 12 22
2.) 18 29 18 31 18—43 28 33 26 33—29—23 12 26 28
3.) 39 31 12 21 18—31 25—19 12—16 27 33 40 39—41
4.) 16 36 40 39—19 12 21 18 20 25 38—23 12 26 28
5.) 18 31 12 21—29 31—22 33 29 18 21—
6.) 37 12 22 28 18 31 18—23 12 21 37 12—23 39—

7.) 43 28 33 26 12 17—38 39 43 39 31 18—
8.) 23 39 34 27 39 31 33—20—18 31 39 21 33 22—
9.) 31 18 22—29 12—43 28 33 28—34 12 21 18 41 12—
10.) 37 43 27 38 33 19 12—34—23 12 19 40 21 18 38
11.) 30 18—43 25 40 13—23 18 20 25 16 25—37—
12.) 43 28 33 26 33—23 12 26 25 29 18 21 39 31 18—
13.) 29 22 39 27 43 39—23 12 43 39 21—26 28 18—
14.) 29 27 39 38 41 12—37 23 39 22 12 23 18—
15.) 43 28 33 26—26 25 33 42 18 31 18—16 21 39 29
16.) 31 12—19 12 23—29 20 27 37 12—40 12 23 12
17.) 43 12 31 31 39—29 18 21 34 18 25—37 43 39—
18.) 29 12—23 12 29 26 25 21 12 16 21 18 34 36!—
19.) 37 26 27 39 34 39—41 39 26 27 18 23 25—
20.) 23 12 37 27 18 23 18 23 39?

V prepisu se pismo glasi tako-le:

1.) Pri — vypravach — nem
2.) isiti — drupu — s — nepř
3.) ateli — to — je — hruba — c
4.) h-va — jelikož — nepř
5.) itel — st — musil —
6.) zemřít — nelze — na —
7.) drupech — žadati —
8.) navratu — k — italum —

9.) tim — se — drup — velice —
10.) zdržuje — v — nejbliž
11.) ši — době — nikoho — z —
12.) drupu — neposilati —
13.) smarda — nedal — při —
14.) sračce — znamení —
15.) drup — poučiti! — hlas
16.) te — jen — skrze — bene
17.) deita — silvio — zda —
18.) se — nespolehlivý! —
19.) zprava — caprino —
20.) nezměněna?

Ključ za čitanje letaka, ki ga je

Polli odkril:

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
d e f g h i j k l m
23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33
n o p r s t u
34 35 36 37 38 39 40 41 42 43
v x y z ž a b c d e

V slovenskem prevodu bi se pismo glasil:

«Pri podjetjih ne mešajte drupnov s sovražniki. To je velik pogrešek, ker je sovražnik št. moral umreti. Ne sme se od drupnov zahtevati povratek k Italijanom. S tem se drup jako zdržuje. V najbližji dobi ne pošiljajte nikogar izmed drupnov. Smarda ni dal pri srečanju znamenja — poučite drup! Javljajte samo skozi Benedetta. Silvio se zdi nezanesljiv! Vest Caprino je neizpremenjena?»

Cital sem drugič in tretjič češko besedilo.

Gospodarstvo

Register o prodaji žganja

Po točki 116. člena 116. trošarinskega pravilnika morajo vsi oni, ki prodajo ali točijo žganje, špirit, likerje, rum, konjak in podobne alkoholne tekočine, voditi register o nabavi, potrošnji ali prodani količinah žganja itd. na posebni tiskovini, ki se dobiva pri oddelkih finančne kontrole.

Registra torej ne vodijo le trgovci, ki prodajo žgane alkoholne pijače, temveč tudi gostilničarji, kavarnarji, sladničarji, gostilničarji, ki točijo žganje, konjak, liker, grenčice in podobne tekočine.

Kdor bi ne vodil registra, se kaznuje po točki 135. f) priloge k 1000 dinarji, v vsakem ponovnem primeru pa z 2000 dinarji. Poleg te kazni se mora plačati še takša za obojbo v znesku 150 dinarjev, obojbo, če znaša kazni 2000 dinarjev, pa v znesku 200 Din. Kdor opusti vodenje registra, plača torej v prvem primeru 1150 dinarjev, v ponovnih primerih pa po 2200 dinarjev kazni in takse.

Isto kazni in takse plača tudi oni, ki register sicer vodi, toda ga ne vodi v redu, t. j. ne vpisuje vanj vseh predpisanih podatkov, ne prilaga predpisanih potrdil, ne vpisuje prejema in prodaje pravočasno itd.

Stvar je torej zelo resna in že marsikdo je moral zaradi nepazljivosti ali neupoštevane šteti nad tisoč dinarjev, povrh tega pa je imel še nepotrebno pota k zaslusanju. Register je bil sicer predpisan tudi že v prejšnjih predpisih o žganju, vendar takrat vsaj v naših krajih ni imel nobenega pomena, zato tudi kontrolni organi niso posebno natančno nanj gledali. Sedaj je stvar bistveno drugače, ker je težje vse kontrole o trošarini na žganje ravno v tem registru in njegovih prilogah. Kontrolni organi imajo sedaj zelo stroga navodila glede kontrole v tem oziru in postopajo zato seveda povsem drugače nego prej.

Voditi register ni nobeno težavno delo, zahteva le veliko pozornost in točnost. Priporočljivo je, da vodi register le ena oseba, ker je na ta način je mogoče, da bo vedno v redu. Če vpisuje vanj več oseb, bo težko doseči red. Za pravilnost in popolnost registra odgovarja seveda vedno in povsod podjetnik sam, četudi vodi register kdo drugi.

Kako se mora voditi register, določajo točke 116. do 119. člena 116. trošarinskega pravilnika tole:

V register se mora vpisati vsak prejem žganja alkoholnih pijač, kakor hitro so te tekočine prispale v poslovne prostore. Z vpisom prejema se torej ne sme čakati do večera ali celo do drugega dne. Vpisati se pa mora ne le dan, temveč tudi ura, kdaj se je tekočina prevzela, ime, priimek in prebivališče onega, od katerega je bila kupljena ali prevzeta, potem količina v litrih in jakost v stopnjah alkohola in datum računa ali sprejemnice, (sprejemnice, potrdila) za prevzeto tekočino.

Za vpis ure, ko se je tekočina prevzela v poslovne prostore, v registru ni predvidena nobena rubrika. Ker pa je ta vpis po točki 116. potreben, naj se vpíše ura v rubriko »dan, mesec in leto prejema«.

Količina in jakost se vpisujeta v novih registrih za vsako vrsto alkoholnih tekočin (žganje, liker, rum, konjak, arak in špirit) v posebno bi pripravljeno rubriko, v starih registrih, ki so naloženi še po prejšnjih predpisih, pa se morajo rubrike po navodilih finančnih organov šele prikopiti.

Količina v sodih prejete tekočine se vpíše po cimetu (merosodnem znaku), in sicer ne samo v litrih, temveč tudi v decilitrih. Jakost se vpíše po ugotovitvi z alkoholometrom, toda kdor nima alkoholometra, da bi izmeril jakost prevzete tekočine, sme vpisati le približno jakost ali pa jakost, ki je navedena v računu. Isto velja za rum, likerje, grenčice in druge oslajene tekočine, ki se sploh ne dajo z alkoholometrom gradirati, ker vsebujejo sladkor, ki ima drugačno specifično težo nego voda ali alkohol.

Vsak vpis prejema se mora sprosti overovati s podpisom dotičnega obrtnika ali njegovega namestnika, t. j. onega, ki vodi register.

Pri prodaji razlikujemo med prodajo od 5 litrov in več in prodajo izpod 5 litrov.

Če se proda komu naenkrat 5 ali več litrov žganjih opojnih tekočin od ene ali več vrst (n. pr. 3 litre žganja in 2 litre špirita), se mora ta prodaja takoj vpisati v register enako kakor ob prejemu tekočin.

Kdor kupi 5 litrov ali več žganjih alkoholnih tekočin, mora prodajalcu pismeno potrditi, da je to količino tekočin res kupil. Ta takse prosta potrdila mora prodajalec priložiti registru kot dokaz, da je tekočino v količini pet litrov ali več skupaj res prodal. Ker se prav lahko primej, da kupec noče potrditi prevzema tekočine, a prodajalec mora to potrdilo imeti, je v interesu prodajalca, da tekočino toliko časa ne izroči, dokler nima prevzemnega potrdila v rokah.

Količine pod 5 litrov vpisuje podjetnik sumarno koncem vsakega dne, ločeno seveda od vrstah žganjih alkoholnih tekočin (žganje, špirit, liker, konjak, rum, grenčice). Ako se je prodalo ves dan skupno 14 litrov slivovke, 12 litrov hruševca, 8 litrov droženke, 4 litre špirita in 3 litre likerja, se vpíše sadno žganje skupaj z 29 l, potem 4 litre špirita in 3 litre likerja, vsaka vrsta v zanj določeno rubriko registra.

Pri onih prodajalcih, katerim zadostujejo posamezne steklenice (1 liter ali 1 in pol liter) za več dni, se zadovoljijo organi navadno s tem, da se vpíše v register vsebinska steklenica kot prodana ona dan, ko se je prinesla steklenica v točilnico.

Vpisov prodaj ni treba prodajalcu s podpisom v registru potrjevati. To je predpisano le za vpis prejema.

Koncem vsakega četrtletja mora prodajalec register zaključiti, t. j. vse prejete in prodane količine tekočin sešteti, prodane količine od prejšnjih oddati ter dejansko zalogo tekočin ugotoviti, da vidi, ali se sklada z zalogo, ki bi še morala biti po registru. Ako ugotovi razliko med dejansko zalogo in ostankom po registru, se mora prepričati, kje tihi napaka in mora to napako popraviti. — O zadevi sledi še en članek.

Narodna banka SHS

Stanje 15. aprila 1924.

Aktiva (v milijonih dinarjih): v oklepajih spremembe napram 8. aprilu): kovinska podloga 440,7 (— 1,9); posojila 1415,9 (— 8,2); račun za odkup kronskih novčanic 1208,2; račun začasne razmene 390,8 (— 0,5); državni dolg 2964; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138,3; saldo raznih računov 64,0. Skupno 8622,1.

Pasiva: vplačani deli glavnice 23,6 (+ 0,4); rezervni fond 5,5 (+ 0,1); novčani v obtoku 5592,6 (— 63,5); državni račun začasne razmene 390,8 (— 0,5); državne terjatve po raznih računih 31,1 (+ 11,6); raz. obveznosti 384,5 (+ 31,9); državna terjatve za založene domene 2138,3; nadavek za nakupovanje zlata za glavnico in fonde 55,4 (+ 2,1). Skupno 8622,1.

Tržna poročila

Zivinski sejem v Mariboru (22. t. m.) Dogon 73 volov, 200 krav, 8 bikov, 10 telet, skupaj 304. Cene: kg žive teže: debeli voli 12 — 13 Din, poldebili voli 11,25 do 12, plemeniti voli 10 — 11,25, bikki za klanje 7,50 — 12, debele glavne krave 10 — 12, plemenite krave 9 — 10, krave za klobasenje 7 — 8,50, molzne krave 9 — 11,50, breje krave 9 — 11,50, mlada živina 9 — 12,50 Din. Meso volovsko I. 25 — 27, II. 22 — 24, telečeje meso I. 30, II. 26, svinjsko sveže 30 do 40 Din. Kupčija ni bila živahna. Za eksport se ni prodalo nič. Med kupci je bilo sicer precej tujcev, ki so se odpeljali vsi v Ptuj, kjer se vrši jutri velik živinski sejem.

— **Stanje vinogradov in vinske tržišče** v naši državi. Zaradi hude zime je pri nas kakor v inozemstvu marsikje vinska trta pozehala. Posebno tožijo češkoslovaški, madžarski in avstrijski vinogradniki. V naši državi je zima napravila največ škodo v Sloveniji. Vinska tržišča počivajo skoraj popolnoma. Podoben je položaj tudi na zunanjih trgih, kjer istotako tožijo v vinski krizi. Cene so pri nas neupremenjene. Ne izvažajo se skoro nič. Iz Zedinjenih držav prihaja doslej še nepotrjena vest, da je senat države Newyork pripravil dovoliti vživanje piva in lahkih vin. Ako se ta vest izkaže za točno, si bodo morali naši vinski izvozniki poiskati stikov s tamošnjimi uvozniki, ker ima naša država mnogo dobrih lahkih vin.

— **Pred tretjim zagrebškim velikim sejmom.** Pripravljena dela za zagrebški pomladni velik sejem so v glavnem dovršena. Razstavilalec se je prijavilo več nego je razpoložljivega prostora, tako se je moralo zavrniti 150 tvrdk. Letos se se prijavile zlasti iz Vojvodine nove tvornice, a ravno tako iz drugih delov države. Precej je zastopano tudi inozemstvo. Zanimanje kupcev iz vseh pokrajin države je veliko in so izgledi, da bo sejem dobro uspel. Uprava sejma je zaključila, da bo začetek sejma v nedeljo dne 27. aprila ob 9. uri brez svečane otvoritve, kakor je to uvedeno že pri drugih evropskih velikih sejmih.

— **Akcija Trgovske zbornice v Beogradu** proti prisilnim poravnavam izven stečajev. Na podlagi sklepa na svoji zadnji plenarni seji je Trgovska zbornica v Beogradu zaprosila vse ostale zbornice v državi, da podrobno pretresejo to vprašanje in podajo svoja poročila na gospodarski konferenci, ki se bo vršila 10. in 11. maja v Skoplju. Beogradska Trgovska zbornica je na stališču, da je prisilna poravnava izven konkurza nemoralna in da je zato potrebno napraviti vse potrebne korake, da se prisilna poravnava izven stečaja, odnosno zadevni zakon popolnoma ukine.

— **Novi carinska tarifa.** Iz Beograda poročajo: Novi minister trgovine in industrije dr. Krizman hoče, da se načrt nove carinske tarife nekoliko spremeni, in sicer naj bi se bolj uvaževala zaščita domače industrije.

— **Državni papirji kot carinska kaveja.** Generalna direkcija carin je naročila carinaricam, da sprejemajo za zavarovanje carinskih davkov tudi vse državne papirje brez razlike po borznem tečaju, in sicer po polmesečnem srednjem tečaju.

— **Povečanje vlog na štednjo.** Iz bilane raznih bank je razvidno, da so se v problem letu napram 1. 1922. znatno povečale vloge na štednjo. Tako so zna-

šale te vloge v 1. 1922. pri beogradskih bankah okroglo 11 milijonov Din, v lanskem letu pa pri 9 beogradskih bankah (dve sta se novo ustanovili) okroglo 20 milijonov Din. Isto je opažati tudi po drugih krajih države.

— **Gradnja tvornice tobaka v Podgorici.** Monopolska uprava je sklenila, da potom ofertalne licitacije odda delo za zgradbo tvornice tobaka v Podgorici v proračunski ceni do 1 milijona Din.

— **Poravnalno postopanje** je uvedeno o imovini Koste Novakovića, neprotokolarnega trgovca s lesom v Ljubljani, stanujočega v Vevčah; narok pred deželnim sodiščem v Ljubljani dne 21. maja — Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o imovini Jakoba Kelea, krojaškega mojstra in trgovca s konfekcijo v Mariboru; narok pred mariborskimi okrožnim sodiščem dne 21. maja.

— **Letošnji dunajski jesenski veliki sejem** se vrši od 7. do 14. septembra. Z razpoložljanim prijavnim listin za razstavljalce so se že pričelo.

— **Insolvenca v Nemčiji.** Iz Berlina poročajo: V zadnjem času se vztrajno širijo vesti, da se nahaja več večjih in manjših nemških firm, zlasti denarnih zavodov v plačilnih težkočah. Glavni vzrok temu je nenadno zboljšanje francoskega franka.

— **Zlata valuta v Poljski** je uvedena v promet z 20. t. m. Edinica je zlot, katerega vrednost je določena na 1.800.000 papirnatih poljskih mark.

— **Svetovna potrošnja električne energije.** Po zadnjih statistikah znaša svetovna potrošnja električne energije letno 100.000 milijonov kilovatur. 15 odst. te energije služi za razsvetljavo, ostalo za industrijske svrhe. Polovica te potrošnje odpade na Zedinj. države. Povprečno na vsakega prebivalca pride letno: v Švici 703 kilovatur, v Kanadi 612, v Angliji 610, v Švedski 364, v Franciji 147, v Nemčiji 141, v Italiji 60, v Rusiji 66, v Belgiji 48, v Madžarski 35, v Jugoslaviji 29 kilovatur.

— **Izvoz pšenice velikih žitozvoznih držav.** V problem letu so izvozile 4 velike žitozvozne države nastopne količine pšenice: Zedinjene države (v prvih 9 mesecih) 3.191.991 ton (v celem letu 1922. 5.699.811 ton); v celem letu 1921. količina 9.027.909 ton; Kanada (v prvih 9 mesecih) 3.487.796 ton (v celem letu 1922. 6.895.165 ton); v celem 1. 1921. 4.906.061 ton; Avstralija (v prvih 9 mesecih) 1.294.172 ton (v celem 1. 1922. 2.315.945 ton); v celem 1. 1921. 3.171.456 ton; Argentinja: v celem 1. 1923. 3.820.250 ton (v celem 1. 1922. 3.948.165 ton); v celem 1. 1921. 1.771.307 ton).

— **Cisti dobiček ruske državne banke** je znašal v minulem poslovnem letu vsoto 1.568.000 červoncev.

Sokol

Sokoštvo in Malgajeva slavnost v Guštanju

Dne 29. maja bodo naši bratje v Mežiški dolini obhajali na najslajnejši način 5. obletnico osvoboditve Mežiške doline in bodo pri tej priliki odkrili lep, velik spomenik in koroških bojnih padel-mu junaku poročniku Francu Malgaju.

Junak Malgaj je bil član Sokolskega društva v St. Jurju (Celjska sokolska župa) in je takoj po prevratu zbral peščico svojih zvestih in z njimi zasedel Koroško do Velikoveca, odkoder je pregnal nemške tolpe, ki so spletaile nov suženjski bič za naše koroške rojake. Zasedbo je ves čas držal vztrajno, dokler ni prišla pomoč iz zaledja. Dne 6. maja 1919. leta je pa padel tik Guštana. Njegovo mrtvo truplo je prišlo Nemcem v roke. Oskrnili so ga na najpodlejši način in so opljuvanega in razmesarjenega zakopali na Guštanskem pokopališču. Obenem z njim sta bila pokopana Slovenec Ermenc in Srb Kundžić, oba vojaka njegove čete.

Manifestacija je zamišljena v velikem obsegu in bodo pri njej sodelovale vse narodne korporacije. Koroško sokolsko okrožje priredi na čast slavnosti in v počastitev padlega brata ta dan v Guštanju svoj okrožni zlet. Ker je slavnost velike narodne važnosti, je pozvalo starišinstvo JSS župi Celje in Maribor, da pri tem zletu po možnosti sodelujeta v kar največjem številu. Odbor za Malgajev spomenik potrebuje še večjo vsoto za kritje stroškov za prelep spomenik, ki bode vsekane v skalo na prostoru, kjer je Malgaj padel.

Sokolsko društvo v Ljubljani pozivlja svoje člane, da se udeležijo v krog njih pogreba svojega dolgoletnega zaslужnega člana in odbornika brata Pavla Skaleta. Odhod iz zbirališča pred Narodnim domom ob pol 16. uri.

Sokol Ljubljana II. priredi v nedeljo dne 27. t. m. za vse članstvo obvezen pešzlet v Iski Vintgar. Članstvo v kroju. Zbirališče pri mostu čez Gruberjev kanal na Karlovski cesti točno ob 7. uri. Odhod točno 7 en četrt na ligo. Na ligo med 10 in 11 uro zajutrek. Obed v Iskem Vintgarju, prehrano je vzeti s seboj. Povratek z večerim vlakom preko Škofelje. Prihod v Ljubljano ob 20. Člani bratskih društev in sokolstvu naklonjeno občinstvo se vabijo, da se iz leta udeležijo.

Sport

O gostovanju Oxforda proti Haški

Amatersko moštvo univerze v Oxfordu je doživelo za praznike v Zagrebu dva poraza. Dočim v prvi igri proti Concordiji ni pokazalo vsega znanja, je proti Haški razvilo svojo silo in nadlilo mestoma krasne momente. Posamezniki so tehnično dovršeni in naravnost briljirajo v igri z glavo. Zogo obvladujejo iz vseh pozicij in vztrajajo na mestih do kraja. Neprimerno nadkriljujejo naša moštva v disciplini. Brez besed, brez protestov dela moštvo od prve do zadnje minute kot stroj. V ostalem goje polvisoko igro dolgih pasov. Najboljše ljudi so imeli v desni zvezi, levem branilec in srednjem krilu. Vratar je zakrivil dve pogubni napaki, ker ni znal izrabiti momentov.

Hašk je nastopil komplet in je bil s svojo inteligentno igro gostom popolnoma enakovreden, v prvem polčasu celo nadmožnejši nasprotnik. Slabše je bilo zasedeno mesto srednjega krila in desna stran napada, kjer je Zinaja II. le malo opravil. Neverjetno se je dvignil junior Marjanović kot levi krilec. Haškovi so igrali temperamentno in zmago popolnoma zaslužili.

Sodnik g. Fabris je gotovo eden naših reprezentativnih sodnikov. Mučen vtis je napravilo, da je publika, ki je bila v ostalem dovolj mirna, proti koncu igre ironično posnemala pristahe gostov, ki so v materinskih bojih svoje proti golu. Vsaj v Zagrebu bi se lahko take stvari še nehale! — Igraj se prisostvovalo mnogo sveta tudi od drugod.

LNP. — Redna seja posl. odbora danes ob 18. v Sportni zvezi. — Tajnik. S. K. Ilirija v Ljubljani. — Nogometni trening se vrši tekoči teden za prvo moštvo v četrtki za druge skupine v sredo in petek — vselej ob 17.30. — Odpor.

Gradjanski v Italiji. Naš državni nogometni prvak Gradjanski, ki je šel kot prvi jugoslovanski klub zastopati naš nogometni sport v Italijo, je, kakor javlja prva brzobjavna vest, doživel v Turinu proti tamošnjemu P. C. Torino hud poraz z 0 : 4. Čeprav podrobno poročilo o tej tekmi še ni prispelo, se lahko trdi, da znači ta neuspeh veliko škodo za celokupni jugoslovanski nogometni sport. Pri Gradjanskem so baje popolnoma odpovedali Mantler, Ožt, Rupec in Polić.

Rokometne tekme za velikonočni pokal v Zagrebu so prinesle končno zmago Vesni. Posamezni izidi so nastopili: Concordija : Viktorija 4 : 2 (2 : 2), Hašk : Gradjanski 7 : 4 (3 : 1), Vesna : Concordija 6 : 1 (5 : 0). Pinalne tekme: Vesna : Hašk 9 : 3 (4 : 2). S to zaslužen zmago si je Vesna osvojila velikonočni pokal. Za Hašk je ta hud poraz tembolj občutljiv, ker njegova družina dosedaj še ni bila premagana.

Nov jugoslovanski rekord v enournem teku. Gradjanski je v nedeljo priredil na igrišču Viktorije enourni tek, za katerega je vladalo med občinstvom precejšnje zanimanje. Konkurenca ni bila baš prevelika. Startalo je šest tekačev, in sicer od Gradjanskega, Haška in Viktorije. Na cilj so dospeli samo trije, in sicer Zemljak, Kralj in Šimatović (vsi Gradjanski). Zemljak je s 15.537 m postavil v tem teku nov jugoslovanski rekord.

Se nekaj nogometnih tekem zadnjih dni. Karlovac: Croatia (Zagreb) : S. K. Karlovac 4 : 0. Croatia (Zagreb) : Olim-

pija (Karlovac) 2 : 2. — Banjaluka: Derby (Zagreb) : Krajšnik 1 : 1. Subotica: Bačka : Jugoslavija (Beograd) 0 : 0. Pri Jugoslaviji je manjkal Petković. — Novi Sad: Jugoslavija (Beograd) : NAK, 2 : 1. — Reka: Gloria : Makabi (Zagreb) 4 : 2. Pet minut pred koncem je bila tekma neodločena z 2 : 2. Sodnik je bil zelo pristranski.

Zagreška «Viktorija» v Mariboru. Na Veliko noč je gostoval v Mariboru S. K. Viktorija iz Zagreba. Igral je oba praznika z SSK Maribor in sicer prvi dan 4 : 0, drugi dan pa 3 : 3.

Dunajska Ostmark v Ljubljani. S. K. Iliriji se je posrečilo pridobiti dunajsko prvorazredno Ostmark za petek, dne 25. t. m. Tekma se bo pričela ob tri četrt na 18., tako da bo dostop vsakomur mogoče. Ker je aranžma zvezan z velikim denarnim rizikom, je bil klub primoran določiti prostorom iste cene kot za monakovsko moštvo.

Šah

Yose Raoul Capablanca.

od leta 1921. po zmagovitemu matchu z dr. Laskerjem v Havani na otoku Kubi, imetelj ponesnega naslova »svetovni šahovski prvak«, je dobil na sedanjem turnirju sicer samo drugo darilo. Vendar pa s tem nikakor ni tangirano vprašanje svetovnega mojstrstva. Naslov šahovskega prvaka bo obdržal Capablanca namreč toliko časa, dokler v kakem izzvanem šahovskem dvoboju ne podleže.

TURNIR ZA PRVENSTVO V LJUBLJANI

Ljubljanski šahovski klub razpisuje za mesec maj šahovski turnir za prvenstvo Ljubljane s 5 denarnimi nagradami. Pravico udeležbe na tem turnirju ima vsak boljše kvalificiran šahovski igralec v Ljubljani in to brez vstopnine.

Prijava za ta turnir sprejema dnevno med 5. in 6. uro zvečer, najkasneje do 1. maja podpredsednik, oziroma tajnik »Ljubljanskega šahovskega kluba« v kavarni Evropi, kjer se dobe tudi vse potrebne informacije.

Kot začetek turnirja je določen 5. maj, igralne ure pa se še pravčasno objavijo. Dosedaj so se za turnir prijavili že sledeči gospodje: Dr. Milan Vidmar (ki igra s stolpom Tal naprej), Josip Vidmar, Ciril Vidmar, Ljudmil Furlani, Rudolf Mrzlikar, Mirko Kragelj, N. Plevelj, Aleksij Jerošev. — Za turnirskega reditelja je določen g. Ljudmil Furlani, za nadziralca pa Dr. Milan Vidmar, svetovni šahovski prvak.

Imena igralcev jamčijo, da bo šahovski boj za prvenstvo Ljubljane ljun in zanimiv ter dela nameravana prireditelj — prva te vrste v Ljubljani — pravo senzacijo.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije.

Cena Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nenravno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgia.

Broširano Din 30.—, vezano Din 36, po pošti Din 2.— več.

CLAUDEE FARRERE: Gusarji

Zgodovinski roman

iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju.

Cena Din 20.—, po pošti Din 1.50 več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode

Roman. Cena Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina

Šaljiv detektivski roman iz velikega sveta.

Cena Din 10.—, po pošti Din 1.50 več.

Knjige se naročajo pri upravnistvu »JUTRA« v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

MAURICE LEBLANC: TIGROVI ZOBZE

«Svoboden?» pravi. «Nič več nadzorstva? Nič več straž meniš za petami?»

«Prav tako!»

«Kaj pa, če se nadaljuje kampanja novin proti meni? Če jim uspe, da ustvarijo okrog mene legendo in s sklicevanjem na nekatere navidezne indicije ustvarijo takšno javno mnenje, da bi bila oblast prisiljena, da kaj ukrene?»

«Ne bo ukrenila ničesar.»

«Nimam se torej ničesar bati?»

«Ničesar.»

«Tudi gospod Weber se odpove vsakršnemu delovanju proti meni?»

Weber nekaj zamrmra v svojo brado, kar bi se ob priliki nem optimizmu smelo smatrati za pritrdjevanje, in Don Luis vzkligne:

«Če je tako, potem sem siguran, da zmagam, in sicer tako, kakor je v namenu in po želji naše pravice.»

V obnašanju policijskega prefekta ni prav ničesar, kar bi dalo sklepati na njegove resnične tajne misli. Predložil je Don Luisu Perenni enega onih paktov, kakršnih se pravica čisto poslužuje, kadar drugače ne more doseči svojega smotra. Pakt je bil sedaj sklenjen in o stvari se ni več govorilo.

«Ali nimate nikakršnega vprašanja name o stvari sami?» vpraša prefekt Perenna.

«Da, imam. Novine so govorile o neki listnici, ki se je baje

našla v žepu ubogega Vérota. Ali je bilo v tej listnici kaj?»

«Ničesar. Bilo je v njej nekaj osebnih beležk, računov o izdatkih in nič drugega. Da, skoraj bi bil pozabil. Bila je v njej tudi neka fotografija, ki nam pa ni dala najmanjšega pojasnila. Sicer pa mislim, da nima ta fotografija nikakršne zveze z našo zadevo. Evo je.»

Perenna vzame v roke kartonček s fotografijo in se zdrzne, kar je pa zapazil tudi Desmalls.

«Poznate li to gospo?»

«Nikakor, gospod prefekt, pa vendar mi je znana ali vsaj slična neki moji davni znanici. Zato sem bil presenečen. Mislim sem vsaj... toda ne, ne... le slučajna sličnost... Morda oddaljena, ki jo bom pa še verificiral, če mi pustite to sliko, ki je za vas itak, kakor pravite, brez vrednosti.»

«Da, za nočjo vam jo lahko pustim. Vrnite jo potem Maze-roux, kateremu bom še dal nalog, naj stopi z vami v zvezo ter sodeluje z vami v Morningtonovi zadevi.»

Razgovor je bil končan. Don Luis pospremi prefekta do vhodnih vrat. Pred odhodom se Desmalls še obrne k njemu in pravi:

«Rešili ste mi življenje davi. Brez vas bi me bil ta lopov Sauverand...»

«Oj, gospod prefekt!» protestira Perenna.

«Vem, vem, za vas je takšen dogodek že nekaj normalnega. Vseeno pa izvolite sprejeti mojo zahvalo!» in policijski prefekt ga pozdravi, kakor bi sicer bil pozdravil resničnega don Luis Perenna, španskega granda, junaka tujske legije.

Weber pa vtakne roke v žep in odide kakor renčec pes, ki ne sme pograbit, ter pri odhodu krvavo pogleda svojega sovražnika.

«Za vruga,» si misli Perenna, «evo, vem za enega, kateremu se jaz ne bom smilil, če nanese nesreča, da me dobi v pest.»

S svojega okna opazuje Perenna odhod prefektovega avto-

mobila. Za njim odkoraka tudi nadležna straža, katero odvede podšef Weber. Oblega je bila zares končana.

«Sedaj pa na delo,» si pravi don Luis. «Roke imam svobodne, sedaj pričnem zares.»

Potem pokliče svojega oskrbnika: «Prinesite mi hrano, potem pa sporočite gospodični Levasseur, da jo prosim, naj pride takoj k meni.»

Odide v jedilnico in sede za mizo. Predse položi fotografijo, katero mu je bil pustil prefekt, in jo ogleduje z veliko pozornostjo. Bila je starejša, že nekoliko obledela slika, ki je očividno dolgo časa ležala nekje v kakšni listnici po žepih, vendar je slika bila prav točna. Predstavljala je sijajno dekle v plesni obleki, z golimi rameni, s cvetjem v lasih in z blestečim nasmeškom okrog krasnih zornih ust.

«To je vendar gospodična Levasseur!» mrmra Perenna. «Kaj pomeni to! Je-li mogoče?»

V kotu fotografije je bil zbledel zapis, katerega razbiera Perenna po dolgem studiju. Glasi se: «Florence». To je očividno kratko njeno ime. Toda kako je ta slika s tem podpisom prišla v listnico inspektorja Vérota?

Perenna se spomni zopet na današnji še nepojasneni incident z železno zavoso, spomni se tudi na članek v «Echo de France», čigar z roko pisani koncept se je našel pri njem doma, in predvsem se spomni na zadnjo zagonetko, na odlomljeni kos neznančeve palice, pravkar najden pri njem skrit na divanu pod blazinami. Njegovi možgani delujejo mrzlično, v naporu, da razberejo, kaj se prav za prav godi okrog njega in iz kakšnih prvin je sestavljena ta misteriozna afera, oči pa so mu uprte v sliko ter opazujejo njena graciozno začrtana usta, blešč njenega nasmeška in občudovanja vredno oblost njenih golih ramen.

Vrata se ta čas krepko odpro in gospodična Levasseur vstopi.

Originalna Jazz-Band

Plesovi

712/a

Razne atrakcije

Odhodni postaji:
RIJEKA: „Hotel Europa“ (avtomobilski postaja)
OPATIJA: Pred kavarno „Principe Umberto“
Prvi odhod ob 11.30 uri dopoldne

Cercle des Etrangers - Zamet - Slavenski Monte - Carlo

Prehodišče z Rijeke in Opatije na Jugoslovansko področje s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure; vožnja traja 15 minut

Dozvole se otvarjajo vsak dan ob 11 uri dopoldne
Prvi odhod ob 11.30 uri dopoldne
Ceni vožnje 1/2 in nazaj Lit. 5=

Amerikanski bar

Prvorazredna restavracija

Rodbina Strelec-Rapoc javlja tužno vest, da je dne 19. aprila ob 4. uri popoldne po dolgi mučni bolezni v 52. letu starosti preminul gospod

dr. Franc Strelec

notar v Ormožu.

Pogreb se vrši dne 21. aprila ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti na ormoško pokopališče.

Ormož, dne 19. aprila 1924.

1987/a

Žalujoči ostali.

Naznanilo in zahvala.

1989/a

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je naša preblaga mati, odnosno tačca, sestra, svakinja in teta, gospa

Marija Turk, rojena Počivavnik

19. aprila t. l. po dolgotrajni mučepolni bolezni, ponovno previdena v 77. letu življenja mirno v Gospodu zaspala. Pogreb predrage ranjke se je izvršil 21. aprila 1924.

Vsem, ki so spremili blagopokojno na poslednji poti, posebno še vsem, ki so darovali spominske vence in nam izkazali dejansko in drugače svoje sočutje, iskrena zahvala iz vsega srca.

Sin **Hugo Turk**, državni veterinarni nadzornik.

LEPOTA ŽEN

se doseže z uporabljanjem

„OJA“ pudra

OJAPON IN OJAMOUR

divno parfumiran in trajnega duha v vseh barvah kom. po 55 Din.

„OJA“ COMPACTE

v metalnem zavoju, s kvastom, pripravno za nošenje v torbici, kom. po 25 Din.

„OJA ZENANA“

ŠTIFT ZA USTNICE masten in suh, po 30, 10 in 6 Din, svetli in temni.
ŠTIFT ZA OBRVI po 30 in 10 Din, ružavi in črni. 1831/a

Potrjeni od globoke žalosti naznanjamo, da je po težkem sedemletnem trpljenju danes ob 11. uri previdena s tolažili sv. vere v 82. letu starosti umrla naša ljubljena žena, mati, babica, prabica, sestra in teta, gospa

Marjeta Rainer roj. Selan

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo dne 23. aprila ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Dolu pri Hrastniku.

HRASTNIK, dne 21. aprila 1924.

1981/a

Žalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naša nad vse blaga in ljubljena mati, stara mati, svakinja in tačca, gospa

Marija Verbič, roj. Sedmak

danes ob 13. uri po dolgi, mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek dne 24. t. m. ob 17. uri iz hiše žalosti, Beethovnova ul. 9, na farno pokopališče na Viču.

Sv. mase zadušnice se bodo brale v cerkvi Mar. Oznanjenja v Ljubljani in v farai cerkvi na Viču. — Prosimo tibege sožalja.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1924.

Minka Lavrenčič, Vida Avramovič, Franka Stern, hčere; Zlatko Verbič, uradnik Slav. banke v Zagrebu, sin; Branka Verbič, roj. pl. Gorički, sinova; dr. Pavel Avramovič, zdravnik, dr. Adi Stern, odvetnik, zeta; Nika, Andreja, Rica, Franka, Anny, vnukinje; Fedor, vnuk; Vsi ostali sorodniki.

Zadruga mesarjev in prekaževalcev v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je občespoštovani in priljubljeni gospod

Pavel Skale

živinozdravnik in ravnatelj mestne klavnice v p.

dne 21. t. m. preminul.

Zasluženega, dolgoletnega našega predstojnika ohranimo v trajnem spominu.

V LJUBLJANI, dne 23. aprila 1924.

1988/a

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš dobri oče, stari oče, brat, tast in stric, gospod

PAVEL SKALE

ravnatelj mestne klavnice v p.

v ponedeljek dne 21. t. m. ob 2. uri zjutraj po dolgi mučni bolezni previden s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnega se vrši v sredo dne 23. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Mesarska cesta št. 1 (klavnica) na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 21. aprila 1924.

1988/a

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

ČAMA 567/a se najbitreje moderno in okusno počibe z uporabo

Veliko velika izbora vpletk (kit). Priporočam so za vsa lasna dela kakor tudi za barvanje sivih las z „Ureal Hene“, tudi v modnih barvah

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Sv. Petra cesta 32.

437/a

Da' matinski provovrat

Portland cement

svetovne znamke

SALONA

(Tour)

nudi po najnižji dnevni ceni

promptno tvornica

„SPLIT“, del. dr. za

Portland cement iz

skladišča v Ljubljani

Aleksandrova c. 12.

Najceneje CEMENT

Prima Portland

Trboveljski in Dalmatinski

dobavlja

v poljubnih množinah

V zalogi tudi apno

Naročila sprejema:

H. Petrič

Gospodarska cesta 161.

111 Telefon 343. 4. 6